

**Administratīvo pārkāpumu process un
kriminālprocess, ja iesaistīts
DZĪVNIEKS**

VADLĪNIJAS

Rīga
2022

Nodibinājums “dzivniekupolicija.lv” īsteno projektu “Dzivniekupolicija.lv un sabiedrisko inspektoru tīklojums Latvijas reģionos”, kura viena no aktivitātēm ir “Vadlīnijas-instrukcija par dzīvnieku izņemšanu administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās”* - pētījums, kurā aplūkoti teorētiskie, tiesiskie, praktiskie secinājumi un priekšlikumi par īpatnībām administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, ja tajos iesaistīti dzīvnieki. Izstrādātās Vadlīnijas paredzēts iesniegt Iekšlietu ministrijai un Tieslietu ministrijai. Projektu finansiāli atbalsta Norvēģija, Islande un Lihtenšteina.

* *Vadlīniju nosaukums pētījuma rezultātā paplašināts no dzīvnieku izņemšanas uz administratīvo pārkāpumu procesu un kriminālprocesu kopumā.*

Saistītās aktivitātes ir trīs diskusiju cikls sadarbībā ar Latvijas Juristu biedrību:

- 1) **30.04.2021.g.** – “**Cietsirdība pret dzīvniekiem – tiesiskais regulējums, nodarījuma sastāvs, sodi, to piemērošana**” – diskusijas kopsavilkums pieejams:
http://info.dzivniekupolicija.lv/tl_files/dokumenti/A-SANTA/Diskusijas%20E2%80%9CCietsirdiba%20pret%20dzivniekiem%20E2%80%93%20tiesiskais%20regulejums,%20nodarijuma%20sastavs,%20sodi,%20to%20piemerosana%20E2%80%9D%20kopsavilkums.pdf
- 2) **29.04.2022.g.** – “**Cietsirdība pret dzīvniekiem – tiesiskā regulējuma attīstība un perspektīvas**” – diskusijas kopsavilkums pieejams:
http://info.dzivniekupolicija.lv/tl_files/dokumenti/AIF%20dokumenti/Kopsavilkums_29.04.2022.pdf
- 3) **27.10.2022.g.** – “**Dzīvnieks administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā**” – diskusijas kopsavilkums pieejams:
http://info.dzivniekupolicija.lv/tl_files/dokumenti/AIF%20dokumenti/Kopsavilkums_27.10.2022.pdf

Saturs

Ievads	4
Pārkāpumi un noziedzīgi nodarījumi, kuros iesaistīti dzīvnieki	6
Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana	6
Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku	8
Dzīvnieku labturības prasību pārkāpumi	11
Tiesiskais regulējums administratīvo pārkāpumu un noziedzīgu nodarījumu, kuros iesaistīti dzīvnieki, lietās	13
Pierādīšana un pierādījumi	15
Procesuālie dokumenti	16
Cietušais administratīvo pārkāpumu lietā vai krimināllietā, kad cietis dzīvnieks	17
Administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā cietuša dzīvnieka glābšanas izdevumi	18
Rīcība ar dzīvnieku administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā	20
Dzīvnieka izņemšana	21
Dzīvnieka izņemšana administratīvā pārkāpuma procesā	23
Dzīvnieka izņemšana kriminālprocesā	23
Dzīvnieka konfiskācija	25
Dzīvnieka konfiskācija administratīvo pārkāpumu procesā	25
Dzīvnieka konfiskācija kriminālprocesā	26
Secinājumi	28
Pielikums Nr.1. Praktiskā pētījuma informācija	36

ievads

Nodibinājums “dzivniekupolicija.lv” (turpmāk – Nodibinājums) regulāri saskaras ar procesuālām problēmām administratīvo pārkāpumu un krimināllietās, kurās iesaistīti dzīvnieki, kā rezultātā ir veikis praktisku pētījumu (divu gadu periodā) un situācijas analīzi, lai noskaidrotu, vai problēmu cēlonis ir tiesību aktu nepilnības vai normu piemērošanas prakse. Praktiskā pētījuma īss apkopojums pievienots Pielikumā Nr.1.

Šo Vadlīniju mērķis ir apkopot tiesisko, teorētisko un praktisko informāciju, lai atvieglotu un uzlabotu tiesību piemērošanu administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā, kuros iesaistīti dzīvnieki.

Pētījuma veikšana un Vadlīniju izstrāde bijusi iespējama, pateicoties Aktīvo iedzīvotāju fonda finansētam projektam “**Dzivniekupolicija.lv un sabiedrisko inspektoru tīklojums Latvijas reģionos**”. Projekta pieteikumā tika plānots izstrādāt Vadlīnijas – instrukciju par dzīvnieku izņemšanu administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās, jo tieši ar dzīvnieku izņemšanu un nodošanu glabāšanā bija saistītas liela daļa procesuālo problēmu. Vairāku gadu darbības laikā bija radies novērojums, ka valsts pārvaldes iestādēm un pašvaldībām trūkst koordinētas sadarbības un izpratnes par dzīvnieku izņemšanas kā procesuālās darbības piemērošanu administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās, kurās iesaistīti dzīvnieki. Šāds secinājums izrietēja arī no Nodibinājuma 2018.gadā vadītās diskusijas “**Juridiskās problēmas krimināllietās un administratīvo pārkāpumu lietās, kurās iesaistīti dzīvnieki**” (<http://info.dzivniekupolicija.lv/lv/projekts/diskusijas-juridiskas-problemas-kriminallietas-un-administrativo-parkapumu-lietas-kuras-iesaistiti-dzivnieki-rezultati>).

Praktiskais pētījums un Vadlīnijas tapuši sadarbībā ar **biedrību “Dzivnieku pansija Ulubele”** (turpmāk – Biedrība), kura ir tieši iesaistīta administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās izņemto dzīvnieku glabāšanas procesā, Biedrībai ir noslēgts līgums ar Nodrošinājuma valsts aģentūru (NVA) par izņemto dzīvnieku glabāšanu.

Praktiskā pētījuma ietvars ir tikai tā administratīvo pārkāpumu procesa un kriminālprocesa daļa, ko dzīvnieku aizsardzības organizācija spēj ietekmēt un redzēt šī brīža spēkā esošo normatīvo aktu un valsts pārvaldes sistēmas ietvaros.

Vadlīniju nosaukums pētījuma rezultātā paplašināts no dzīvnieku izņemšanas uz administratīvo pārkāpumu procesu un kriminālprocesu kopumā. Gan prakses izpēte, gan projekta ietvaros organizēto triju diskusiju rezultātā secināts, ka dzīvnieku izņemšana un nodošana glabāšanā ir tikai viena no procesuālajām darbībām, bet jāskata viss process kopumā.

Nodibinājums sadarbībā ar **Latvijas Juristu biedrību** noorganizējis un novadījis trīs diskusijas, pēc katras no tām sagatavojot diskusijas kopsavilkumu:

- 1) **30.04.2021.g.** – “**Cietsirdība pret dzīvniekiem – tiesiskais regulējums, nodarījuma sastāvs, sodi, to piemērošana**” – diskusijas kopsavilkums pieejams: <http://info.dzivniekupolicija.lv/lv/aif-zina/diskusijas-cietsirdiba-pret-dzivniekiem-tiesiskais-regulejums-nodarijuma-sastavs-sodi-to-piemerosana-kopsavilkums>
- 2) **29.04.2022.g.** – “**Cietsirdība pret dzīvniekiem – tiesiskā regulējuma attīstība un perspektīvas**” – diskusijas kopsavilkums pieejams: <http://info.dzivniekupolicija.lv/lv/aif-zina/diskusijas-cietsirdiba-pret-dzivniekiem-tiesiska-regulejuma-attistiba-un-perspektivas-kopsavilkums>

- 3) **27.10.2022.g.** – “**Dzīvnieks administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā**” – diskusijas kopsavilkums pieejams: <http://info.dzivniekupolicija.lv/lv/aif-zina/diskusijas-dzivnieks-administrativo-parkapumu-procesa-un-kriminalprocesa-kopsavilkums>

Šo divu gadu periodā ir veikti būtiski grozījumi tiesību aktos tieši saistībā ar pārkāpumiem un noziedzīgiem nodarījumiem pret dzīvniekiem:

- 1) Krimināllikuma (KL) 230.pantā – 07.04.2022.g. LR Saeima pieņēmusi grozījumus KL, tie stājas spēkā 04.05.2022.g. – ar kuriem:
 - ✓ papildināts KL 230.panta nosaukums ar atsauci uz dzīvnieka spīdzināšanu;
 - ✓ KL 230.panta pirmās un otrās daļas sankcija papildināta ar obligātu piemērojamo papildsodu, kas paredz atņemt tiesības uz noteiktu vai visu sugu dzīvnieku turēšanu uz laiku līdz trim gadiem (attiecīgi līdz pieciem gadiem otrajā daļā);
 - ✓ papildināta KL 230.panta otrās daļas dispozīcija, pastiprinot tajā kriminālatbildību par dzīvnieka spīdzināšanu, kā rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots;
- 2) MK noteikumos Nr.1025 – 08.04.2022.g. spēkā stājas grozījumi MK 2011.gada 27.decembra noteikumos Nr.1025 “Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu”, kuru būtība ir, ka:
 - ✓ kriminālprocesā izņemto dzīvnieku procesa virzītājs nodod glabāšanā īpaši šim nolūkam ierīkotā novietnē, telpā vai nožogotā teritorijā, ko izveidojusi un uztur fiziska vai juridiska persona, ar kuru līgumu par glabāšanu noslēgusi NVA;
 - ✓ NVA informē procesa virzītājus par dzīvnieka glabāšanas vietu;
 - ✓ lietisko pierādījumu, kuru nevar realizēt vai kuru paredzami realizācijas izdevumi pārsniedz paredzamos realizācijas ieņēmumus, var nodot bez maksas sabiedriskā labuma organizācijām vai sociālajiem uzņēmumiem izlietošanai atbilstoši to uzdevumam.

Zemkopības ministrija¹ “*ir izstrādājusi likumprojektu “Grozījumi dzīvnieku aizsardzības likumā” (Nr. 21-TA-976) (sabiedriskā apspriešanās tika nodots no 27.05.2021. līdz 10.06.2021.; saskaņots ar Tieslietu ministrijas AAL un šobrīd ir saskaņošanā ar ministrijām), kas paredz paplašināt kompetences Administratīvā pārkāpuma procesā, nosakot, ka par Dzīvnieku aizsardzības likuma 58. pantā (ja ar pārkāpumu nodarīts kaitējums dzīvniekam) un 59. pantā minētajiem pārkāpumiem līdz administratīvā pārkāpuma lietas izskatīšanai veic arī pašvaldības policija, pašvaldības administratīvā inspekcija vai Valsts policija, bet administratīvā pārkāpuma lietu izskata Pārtikas un veterinārais dienests. Tādējādi ierodoties notikuma vietā atbildīgie dienesti operatīvi reaģēs uz notikumu un uzsāks nepieciešamās darbības Administratīvā pārkāpuma procesā, tas ir, savāks lietas materiālus, nopratinās lieciniekus, iegūs to kontaktinformāciju, veiks foto fiksāciju u.c. Savukārt administratīvā pārkāpuma lietu izskata PVD inspektori, kuriem ir augstākā veterinārmedicīniskā izglītība un kuri regulāri papildina savu kvalifikāciju šajā jomā. Minētie grozījumi saskaņoti ar Latvijas pašvaldību savienību, Valsts policiju, Pārtikas un veterināro dienestu.”*

¹ 14.09.2022.g. ZM informācija nodibinājumam “dzivniekupolicija.lv” e-pastā

Pārkāpumi un noziedzīgi nodarījumi, kuros iesaistīti dzīvnieki

Ir **trīs pārkāpumi un/vai noziedzīgi nodarījumi**, kuros īpaši svarīgi ir ņemt vērā dzīvnieka klātbūtni tajos, pieņemot lēmumus par dzīvnieku administratīvo pārkāpumu procesā vai kriminālprocesā:

1. dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana – administratīvs pārkāpums (Dzīvnieku aizsardzības likuma (DzAL) 58.pants), noziedzīgs nodarījums (KL 230.¹ pants);
2. cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku – administratīvs pārkāpums (DzAL 59.pants), noziedzīgs nodarījums (KL 230.pants);
3. dzīvnieku labturības prasību pārkāpums – administratīvs pārkāpums (DzAL 57.pants).

Šo pārkāpumu un/vai nodarījumu vizualizācija atspoguļota Attēlā Nr.1, Attēlā Nr.2 un Attēlā Nr.3 – galvenās pazīmes kvalifikācijas veikšanai, atbildīgās iestādes, kas var uzsākt un veikt procesu, sodi par pārkāpumiem vai noziedzīgiem nodarījumiem un norāde uz lēmumiem par rīcību ar dzīvnieku, kas saistīti ar īpatnību, ka pārkāpums vai noziedzīgs nodarījums ir vērsti pret dzīvnieku vai to izdarīšanā iesaistīts dzīvnieks.

Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana

Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana (DzAL 58.p.; KL 230.¹p.) var būt gan administratīvi, gan kriminālsodāma rīcība. Šī noziedzīga nodarījuma un administratīvā pārkāpuma nosaukums neatspoguļo tā patieso saturu – faktiski tie ir dzīvnieku uzbrukumi cilvēkam vai dzīvniekam. Attiecīgi no sekām izriet kvalifikācija:

1. kriminālprocess uzsākams, ja dzīvnieks uzbrucis cilvēkam un uzbrukuma rezultātā cietušajam nodarīts vidēja smaguma vai smags miesas bojājums vai izraisīta cilvēka nāve;
2. administratīvā pārkāpuma process uzsākams, ja dzīvnieks uzbrucis cilvēkam, nodarot tam fizisku vai materiālu kaitējumu vai ja dzīvnieks uzbrucis citam dzīvniekam, nodarot tam fizisku kaitējumu.

Dzīvnieku aizsardzības likuma 58.pants:

Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ar ko citam dzīvniekam nodarīts fizisks kaitējums vai cilvēkam nodarīts fizisks vai materiāls kaitējums, piemēro naudas sodu fiziskajai personai no četrpadsmit līdz trīsdesmit septiņdesmit piecām naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divdesmit divām līdz sešsimt naudas soda vienībām.

Krimināllikuma 230.¹ pants:

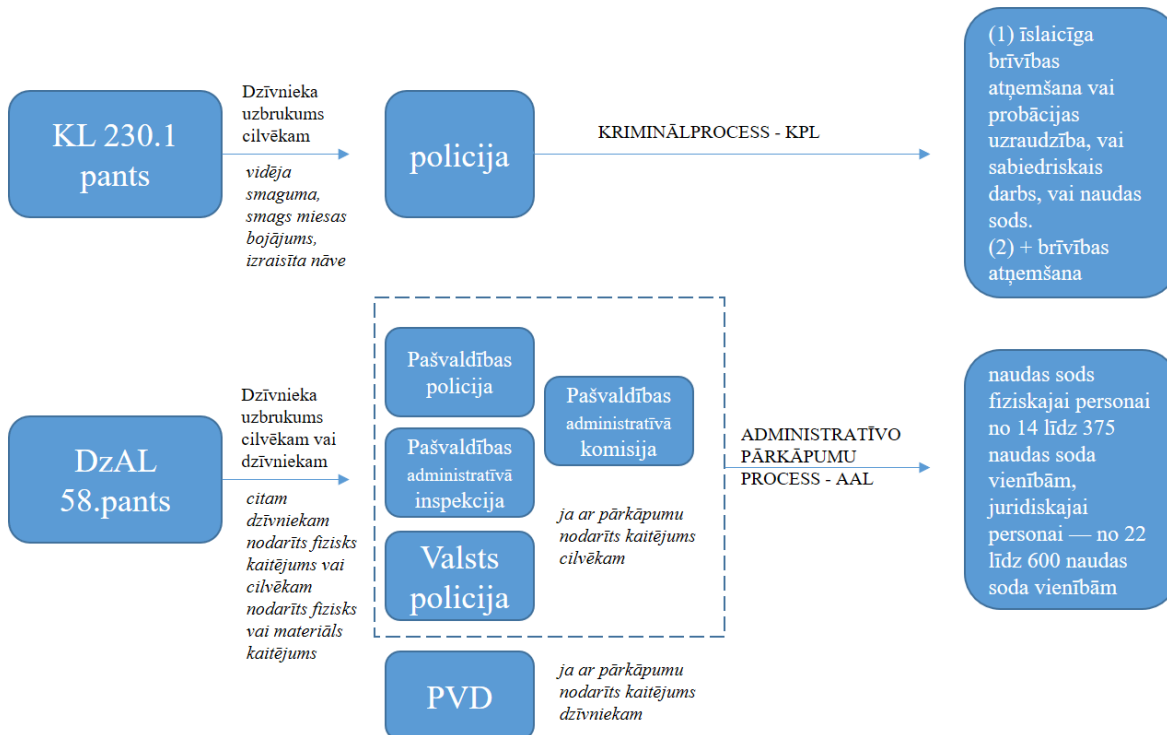
Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana

(1) Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā cietušajam nodarīts vidēja smaguma miesas bojājums, — soda ar īslaicīgu brīvības atņemšanu vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

(2) Par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu, ja tās rezultātā cietušajam nodarīts smags miesas bojājums vai tā izraisījusi cilvēka nāvi, — soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu.

Attēls Nr.1

Dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana

Īpatnības šo administratīvo pārkāpumu procesu un kriminālprocesu lietvedībā ir šādi lēmumi par rīcību ar dzīvniekiem:

- Dzīvnieka konfiskācija – nepieciešams lemt, vai dzīvnieks, kurš uzbrucis cilvēkam vai dzīvniekam, ir atstājams tās personas īpašumā, kura pieļāvusi vai veicinājusi šādu uzbrukumu (būtība šādam lēmumam – novērst atkārtotus dzīvnieka uzbrukumus, ja konstatējams, ka dzīvnieka īpašnieks neapzinās riskus un dzīvnieka uzvedības bīstamību, kas var izpausties gan šīs personas nezināšanās, nevarēšanās, negribēšanās apzināties dzīvnieka turēšanas noteikumus);
- Dzīvnieka izņemšana – atkarībā no dzīvnieka statusa: noziedzīga nodarījuma vai pārkāpuma izdarīšanas priekšmets; ar noziedzīgu nodarījumu vai pārkāpumu saistīta manta – lemt par nepieciešamību dzīvnieku izņemt un nodot glabāšanā tiesību aktos noteiktā kārtībā (būtība šādam lēmumam – novērot dzīvnieka uzvedību, potenciālo bīstamību, nodarījuma atkārtotāšanās riskus u.tml., ja dzīvnieka īpašnieks nesadarbojas, pretdarbojas procesa laikā);

- Suņa atzīšana par bīstamu un turpmākā rīcība ar to² – atkarībā no notikuma apstākļiem gan administratīvā pārkāpuma procesā, gan kriminālprocesā ir jāvērtē nepieciešamība izvērtēt suņa bīstamību. Tā kā ir ierobežots personu loks, kas var iesniegt iesniegumu Pārtikas un veterinārajā dienestā (PVD), procesa virzītājam vai amatpersonai, kuras lietvedībā ir lieta, nepieciešams izvērtēt arī šo aspektu. Tas ir būtiski, ja suņa turpmākā turēšanā būtu jāievēro speciālas prasības, lai nepieļautu uzbrukumu atkārtosanos. Bīstamu suņu turēšanai ir stingrākas prasības, kas dzīvnieka īpašniekam jānodrošina sabiedrības drošības nolūkā.

Saskaņā ar MK 2012.gada 19.jūnija noteikumu Nr.428 “Kārtība, kādā suni atzīst par bīstamu, un prasības bīstama suņa turēšanai” noteikti kritēriji un kārtība, kad, kā, kam un kurš iesniedz / vērtē / lemj par suņa atzīšanu par bīstamu:

Suni var atzīt par bīstamu, ja tas:

1. *uzbrucis un nodarījis vieglu, vidēji smagu vai smagu miesas bojājumu cilvēkam vai izraisījis viņa nāvi;*
2. *uzbrucis citam dzīvniekam (mugurkaulniekam) un to ievainojis vai izraisījis tā nāvi;*
3. *ir agresīvs un rada draudus cilvēkam vai citam dzīvniekam (mugurkaulniekam).*

Iesniegumu par suņa uzbrukumu PVD, norādot informāciju, kas ļauj identificēt uzbrukušā suņa īpašnieku, turētāju vai īpašumu, kurā suns tiek turēts, kā arī pievienojot ar suņa uzbrukumu saistītos pierādījumus, var iesniegt:

1. *valsts pārvaldes iestādes vai pašvaldības amatpersona, kuras lietvedībā ir lieta par suņa uzbrukumu cilvēkam vai dzīvniekam;*
2. *suņa uzbrukumā cietusī persona vai tās pārstāvis (arī persona, kuras dzīvnieks cietis no suņa uzbrukuma, vai dzīvnieku aizsardzības organizācija, ja no suņa uzbrukuma cietis bezsaimnieka vai klaiņojošs dzīvnieks), ja pirms tam kompetentai iestādei ir ziņots par suņa uzbrukumu.*

No praksē novērotā, tieši lēmumi par dzīvniekiem ir tie, kas iztrūkst administratīvā pārkāpuma un krimināllietas dokumentācijā. Nereti lēmums par rīcību ar dzīvnieku nav ne tiesas spriedumā, ne lēmumā par procesa izbeigšanu u.c. lietvedību noslēdzošos lēmumos – ja dzīvnieks bijis nodots glabāšanā dzīvnieku patversmei (ar vai bez atbilstošas dokumentācijas noformēšanas), rīcība ar šo dzīvnieku paliek nenoformēta, dzīvnieka statuss paliek nenoteikts.

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku (DzAL 59.p.; KL 230.p.) var būt gan administratīvi, gan kriminālsodāma rīcība atkarībā no nodarījuma smaguma un sekām. Tā ir arī galvenā problēma – cietsirdības nošķiršana, kurā brīdī tā ir administratīvs pārkāpums, kurā noziedzīgs nodarījums:

1. kriminālprocess uzsākams, ja nodarījuma rezultātā iestājusies dzīvnieka nāve vai ja dzīvnieks spīdzināts;
2. administratīvā pārkāpuma process, ja nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma pazīmes, bet pieļauta cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku.

² MK 2012.gada 19.jūnija noteikumi Nr.428 “Kārtība, kādā suni atzīst par bīstamu, un prasības bīstama suņa turēšanai” // <https://likumi.lv/ta/id/249806-kartiba-kada-suni-atzist-par-bistamu-un-prasibas-bistama-suna-turesanai>

Dzīvnieku aizsardzības likuma 59.pants:

Par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku piemēro naudas sodu fiziskajai personai no divdesmit līdz četrsimt naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no četrdesmit līdz septiņsimt naudas soda vienībām, nosakot dzīvnieku turēšanas tiesību aizliegumu uz laiku līdz diviem gadiem vai bez tā.

Krimināllikuma 230.pants:

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku un dzīvnieka spīdzināšana

(1) Par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku, kuras rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots, vai par dzīvnieka spīdzināšanu —

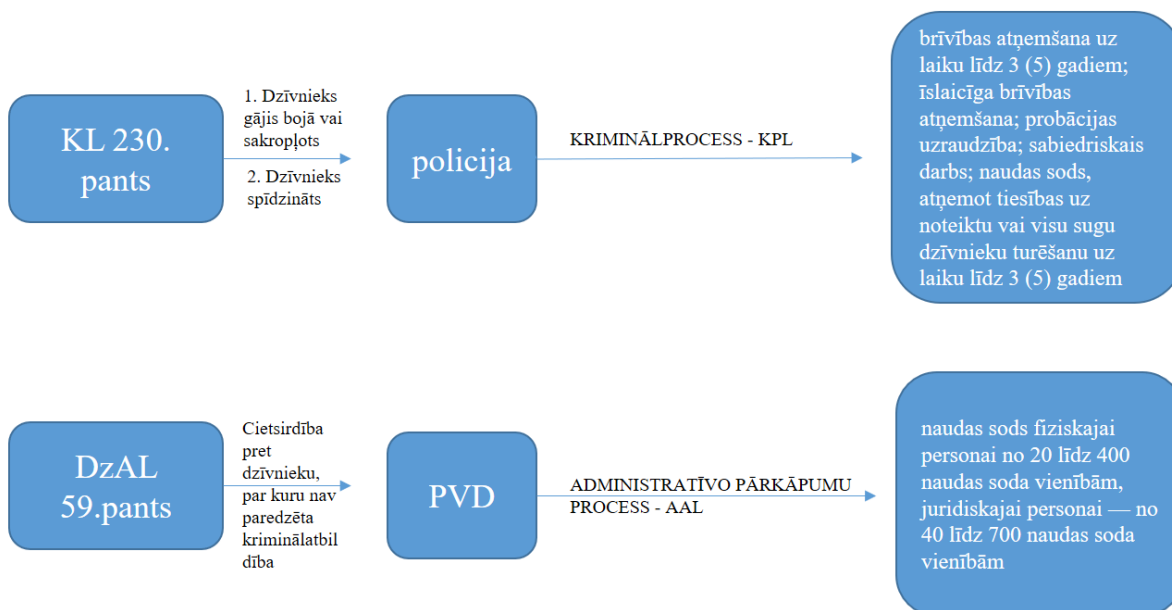
soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu vai visu sugu dzīvnieku turēšanu uz laiku līdz trim gadiem.

(2) Par tādām pašām darbībām, ja tās izdarītas publiskā vietā vai nepilngadīgā klātbūtnē vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, vai ja ar to radīts būtisks kaitējums, vai par dzīvnieka spīdzināšanu, kā rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots, —

soda ar brīvības atņemšanu uz laiku līdz pieciem gadiem vai ar īslaicīgu brīvības atņemšanu, vai ar probācijas uzraudzību, vai ar sabiedrisko darbu, vai ar naudas sodu, atņemot tiesības uz noteiktu vai visu sugu dzīvnieku turēšanu uz laiku līdz pieciem gadiem.

Attēls Nr.2

Cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku

Nodarījuma sastāvi ir līdzīgi, atšķirīgas ir sekas. Ja DzAL 59.pants neparedz nekādu skaidrojumu, kas ir saprotams ar cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku, tad KL 230.pants satur atsevišķas kvalifikācijas pazīmes, kad šāda darbība vai bezdarbība uzskatāma par noziedzīgu nodarījumu:

- nodarījuma sekas – cietsirdīgas izturēšanās rezultātā dzīvnieks gājis bojā vai sakropļots;
- cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku kā dzīvnieka spīdzināšana (t.i., ilgstoša, regulāra darbība vai bezdarbība);
- kvalificējošās pazīmes (KL 230.panta otrā daļa): cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku izdarīta publiskā vietā; nepilngadīgā klātbūtnē; personu grupā pēc iepriekšējas vienošanās; ar to radīts būtisks kaitējums – saiklis “vai” normas dispozīcijā norāda, ka katra no šīm pazīmēm atsevišķi vērtējama kā patstāvīga pazīme.

Kas uzskatāms par **cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku**, noteikts DzAL 4.panta pirmajā daļā – 16 (sešpadsmit) punkti, kuri var tikt kvalificēti gan kā administratīvs pārkāpums, gan kā noziedzīgs nodarījums:

- 1) dzīvnieka nogalināšana, izņemot šajā likumā noteiktos gadījumus;
- 2) dzīvnieka sakropļošana, mocīšana un spīdzināšana;
- 3) dzīvnieka atstāšana bez aprūpes;
- 4) dzīvnieka atstāšana bezpalīdzīgā stāvoklī;
- 5) dzīvnieka kaitināšana un uzrādīšana, izņemot gadījumus, kad tas nepieciešams darba dzīvnieka apmācībai;
- 6) dzīvnieku cīņu organizēšana, dzīvnieku iesaistīšana šajās cīņās un šo cīņu atbalstīšana;
- 7) dzīvnieka pakļaušana izskatu pārveidojošām vai citām neārstnieciskām procedūrām, ja to nepieciešamību nav noteicis un tās nav veicis praktizējošs veterinārārsts vai cita persona saskaņā ar lauksaimniecības dzīvnieku labturību regulējošiem normatīvajiem aktiem. Praktizējošam veterinārārstam atļauts izdarīt astes apgriešanu šā likuma 18.1.pantā noteikto šķirņu suņiem;
- 8) dzīvnieka izmantošana par mērķi šaušanas apmācībās vai sacensībās;
- 9) dzīvnieka izmantošana citu sugu dzīvnieku apmācībai, izņemot medību suņu apmācību;
- 10) dzīvnieka izmantošana, liekot tam veikt darbības, kas attiecīgajam dzīvniekam nav raksturīgas dabiskā vidē un pārsniedz tā dabiskās spējas, kā arī var kaitēt dzīvnieka veselībai un radīt tam ciešanas;
- 11) savvaļas sugas dzīvnieka demonstrēšana ārpus zooloģiskā dārza vai reģistrētas savvaļas sugu dzīvnieku turēšanas vietas;
- 12) dzīvnieka mātītes piedāvāšana un izmantošana dzīvnieka tēviņa dzimumtieksmju apmierināšanai bez nolūka iegūt pēcnācējus;
- 13) citu tādu darbību veikšana, kuras izraisa vai var izraisīt dzīvnieka sakropļošanu vai nāvi, radīt tam ciešanas, izņemot gadījumus, kad šīs darbības veiktas ārstēšanas, izmēģinājumu nolūkos, vai gadījumus, kad tiek apdraudēta cilvēka dzīvība vai veselība;
- 14) dzīvnieku turēšanas noteikumu, labturības prasību un pārvadāšanas noteikumu neievērošana, kas apdraud dzīvnieka veselību vai var izraisīt tā nāvi;
- 15) kaušanai paredzēto dzīvnieku aizsardzības prasību neievērošana;
- 16) dzīvnieka izmantošana reliģiskos rituālos un izložēs.

Atšķirīgas ir arī kompetentās iestādes:

- kriminālprocesā tā ir valsts policija;
- administratīvo pārkāpumu procesā - PVD.

Lēmumi par rīcību ar dzīvnieku:

- Veterinārmedicīniskā ekspertīze vai eksperta (veterinārārsta) atzinums par dzīvnieka stāvokli – ja pret dzīvnieku vērsta cietsirdība, kā viens no būtiskākajiem pierādījumiem ir eksperta slēdziens par dzīvnieka stāvokli (vai dzīvnieka līķi). Svarīgi to darīt pēc iespējas uzreiz – fiksēt dzīvnieka faktisko stāvokli notikuma vietā, notikuma brīdī, jo cietušam dzīvniekam nekavējoties jāsniedz palīdzība. Veterinārā ekspertīze, kas tiks veikta pēc dienas, pēc nedēļas, pēc mēneša, kad dzīvnieks jau atveseļots, atkopts, aprūpēts un socializēts, būs jau pavisam cita ekspertīze, nevis konkrētā nodarījuma fakta apliecinājums;
- Dzīvnieka izņemšana – lemt par nepieciešamību dzīvnieku izņemt un nodot glabāšanā tiesību aktos noteiktā kārtībā;
- Dzīvnieka konfiskācija – nepieciešams lemt, vai dzīvnieks, ir atstājams personas īpašumā, īpaši, ja pats dzīvnieka īpašnieks/turētājs ir cietsirdīgi izturējies pret dzīvnieku. Šis lēmums būs kopsakarā arī ar tiesību ierobežojumu – aizliegumu turēt dzīvnieku – kas kriminālprocesā ir kā obligāts papildsods, bet administratīvā pārkāpuma gadījumā var tikt piemērots kā papildsods.

Dzīvnieku labturības prasību pārkāpumi

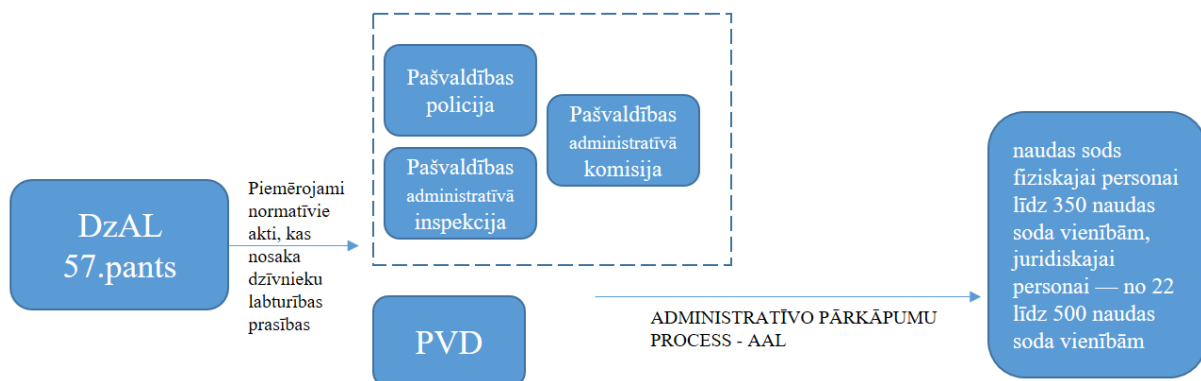
Dzīvnieku labturības prasību pārkāpumi (DzAL 59.p.) ir administratīvi pārkāpumi. Šajos gadījumos ir tikai viens process – administratīvo pārkāpumu process.

Dzīvnieku aizsardzības likuma 59.pants:

Par dzīvnieku labturības prasību pārkāpumiem piemēro naudas sodu fiziskajai personai līdz trīssimt piecdesmit naudas soda vienībām, bet juridiskajai personai — no divdesmit divām līdz piecsimt naudas soda vienībām.

Attēls Nr.3

Dzīvnieku labturības prasību pārkāpumi

Nianšes, kas var radīt problēmas administratīvā pārkāpuma procesā:

- 1) Kompetentās iestādes ir gan PVD, kas veic administratīvā pārkāpuma procesu, gan pašvaldības policija, kas var uzsākt procesu un lēmumu pieņems pašvaldības administratīvā komisija – tas saistīts ar to, ka labturības prasību pārkāpumi ir divējādi:
 - a) sabiedriskās kārtības pārkāpumi un
 - b) dzīvnieka labturība (šī vārda tiešajā nozīmē kā dzīvnieka vajadzību nodrošināšana);
- 2) Kvalifikācija – labturības prasību pārkāpums vai cietsirdība pret dzīvnieku – kā izriet no DzAL 4.panta pirmās daļas, ar cietsirdību tiek saprasta arī:
 - a) dzīvnieka atstāšana bez aprūpes;
 - b) dzīvnieka turēšanas, labturības prasību un pārvadāšanas noteikumu neievērošana, kas apdraud dzīvnieka veselību vai var izraisīt tā nāvi.

Ar jēdzienu “**labturība**” saistītās izpratnes ir Dzīvnieku aizsardzības likuma 1.panta 12.punktā dotā labturības definīcija (*dzīvnieka fizioloģisko un etoloģisko vajadzību nodrošināšanas pasākumu kopums*), kā arī visi MK noteikumi, kuru nosaukumos lietoti vārdu salikumi “labturības prasības” noteiktu dzīvnieku turēšanai (neatkarīgi, vai runa ir par mājas (istabas) dzīvniekiem vai par lauksaimniecības dzīvniekiem – visiem cilvēka turētiem dzīvniekiem ir kāds labturības prasību kopums, kas noteikts ārējos normatīvajos aktos). Attiecīgi visas neizpildītās prasības, kas ir reglamentētas šādos MK noteikumos, kuru nosaukumā ir lietots jēdziens “labturības prasības”, būs uzskatāmi par labturības prasību pārkāpumiem, neatkarīgi no tā, vai šīs prasības saistītas ar dzīvnieka fizioloģisko un etoloģisko vajadzību nodrošināšanu, vai ar sabiedriskās kārtības dzīvnieku uzturēšanas jomā nodrošināšanu.

Sabiedriskās kārtības jautājums ir viss, kas ir traucējošs sabiedrībai: piemēram, suņu riešana (no suņa viedokļa tā ir absolūti normāla, suņa labturībai atbilstoša uzvedība); suņa klaiņošana (sunim, kas norāvies no ķēdes un ticis brīvsolī izskrieties, tā ir augstākā viņa labturības prasību īstenošanās: fiziskās aktivitātes, socializācija ar kaimiņu suņiem, noplēsta vista vai kaķis u.t.t. – šajā brīdī suņa fizioloģiskās un etoloģiskās vajadzības ir apmierinātas); antisanitāru apstākļu radīšana ar dzīvnieku turēšanu (smakas, netīrība – tas ir traucējoši apkārtējiem cilvēkiem, ne tik daudz dzīvniekam).

Labturības prasību pārkāpumi var būt:

- 1) traucējoši sabiedrībai – sabiedriskās kārtības pārkāpumi;
- 2) ietekmējoši dzīvnieka labsajūtu – dzīvnieka labturības pārkāpumi.

Lēmumi par rīcību ar dzīvniekiem šajos pārkāpumos galvenokārt ir:

- Dzīvnieka izņemšana – lemt par nepieciešamību dzīvnieku izņemt un nodot glabāšanā tiesību aktos noteiktā kārtībā;
- Dzīvnieka konfiskācija – nepieciešams lemt, vai dzīvnieks, ir atstājams personas īpašumā vai turējumā, ja persona pieļāvusi būtiskus labturības pārkāpumus un neapzinās dzīvnieka turēšanas prasības.

Tiesiskais regulējums administratīvo pārkāpumu un noziedzīgu nodarījumu, kuros iesaistīti dzīvnieki, lietās

Dzīvnieka esamība pārkāpumā vai noziedzīgā nodarījumā nemaina vispārējo kārtību administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, kas noteikta Administratīvās atbildības likumā (AAL) un Kriminālprocesa likumā (KPL).

Attiecībā uz dzīvniekiem kā dzīvām būtnēm gan administratīvo pārkāpumu procesā, gan kriminālprocesā noteiktas arī speciālas normas. Tabulā Nr.1 apkopotas normas, kas nozīmīgas administratīvo pārkāpumu procesā vai kriminālprocesā, kur iesaistīti dzīvnieki.

Tabula Nr.1

Administratīvo pārkāpumu process	Kriminālprocess
Dzīvnieku aizsardzības likums ³	Krimināllikums ⁴
4.panta pirmā daļa – darbību/bezdarbību uzskaitījums, kas uzskatāma par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku; 5.pants – dzīvnieka īpašnieka pienākumi; 12.pants – normas par juridisko atbildību, dzīvnieku konfiskāciju; 57.pants – pārkāpums: dzīvnieku labturības prasību pārkāpumi; 58.pants – pārkāpums: dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana; 59.pants – pārkāpums: cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku; 60.pants – iestāžu kompetence administratīvo pārkāpumu procesā	70. ¹³ panta trešā daļa – dzīvnieka konfiskācija (VIII ² nodaļa. Mantas īpašā konfiskācija); 230.pants – cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku un dzīvnieka spīdzināšana (XX nodaļa. Noziedzīgi nodarījumi pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību); 230. ¹ pants – dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana (XX nodaļa. Noziedzīgi nodarījumi pret vispārējo drošību un sabiedrisko kārtību).
Administratīvās atbildības likums ⁵	Kriminālprocesa likums ⁶
86.panta trešā daļa – dzīvnieka konfiskācija (ar administratīvo pārkāpumu saistīta manta); 155.panta pirmās daļas 4.punkts – konfiscēto dzīvnieku nodošana VID.	159.panta otrā daļa – apskate; 167.pants – dzīvnieka apskate; 175.panta otrā daļa – dzīvnieka uzrādīšana atpazīšanai; 240.panta pirmā daļa 4.punkts – konfiscēto dzīvnieku nodošana VID; 248.panta trešā daļa – par dzīvnieka aprūpi, ja personai piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts procesuāls piespiedu līdzeklis.

³ <https://likumi.lv/ta/id/14940-dzivnieku-aizsardzibas-likums>

⁴ <https://likumi.lv/ta/id/88966-kriminallikums>

⁵ <https://likumi.lv/ta/id/303007-administrativas-atbildibas-likums>

⁶ <https://likumi.lv/ta/id/107820-kriminalprocesa-likums>

MK 30.06.2020 noteikumi Nr.413 “Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem” ⁷	MK 27.12.2011 noteikumi Nr.1025 “Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu” ⁸
8.punkts – dzīvnieka nodošana glabāšanā; 9.punkts – atļauja dzīvnieku nodot lietošanā; 19.punkts – izmaiņas dzīvnieka glabāšanas laikā (dzīvnieks miris vai radījis pēcnācējus); 60.punkts – pirms realizācijas dzīvnieku piedāvā iegādāties personai, kura to glabājusi; atteikuma gadījumā dzīvnieku realizē šo noteikumu 45.punktā minētajā kārtībā.	4.punkts – dzīvnieka kā lietiskā pierādījuma glabāšana, realizācija, iznīcināšana, rakstiski saskaņojot ar PVD; 7.5.punkts – dzīvnieka nodošana glabāšanā; 9.1.punkts – izmaiņas dzīvnieka glabāšanas laikā (dzīvnieks miris vai radījis pēcnācējus); 10.punkts – atļauja dzīvnieku nodot lietošanā; 23.punkts – pirms realizācijas dzīvnieku piedāvā iegādāties personai, kura to glabājusi.
MK 26.11.2013 noteikumi Nr.1354 “Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā”	
3.2.2.punkts – valstij piekritīgo dzīvnieku glabāšana; 10.1.punkts – valstij piekritīgo dzīvnieku pieņemšanu un uzskaiti veic 5 (piecu) darbdienu laikā; 31.11.punkts – valstij piekritīgo dzīvnieku nodošana bez maksas personai, kuras glabāšanā tie atrodas.	

Gan AAL, gan KPL ir pietiekoši daudz instrumentu un rīku, lai administratīvā pārkāpuma procesu vai kriminālprocesu par nodarījumiem pret dzīvnieku sekmīgi izskatītu / izmeklētu un pieņemtu lēmumus, balstoties uz notikuma apstākļiem un procesuālo kārtību.

Administratīvā atbildība iestājas, ja par pārkāpumu nav paredzēta kriminālatbildība (AAL 5.panta trešā daļa) – vispirms vērtējams vai nav noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes! Ja noziedzīga sastāva pazīmes nav, bet ir konstatējamas administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmes, ir uzsākams administratīvo pārkāpumu process.

AAL 120.pants paredz amatpersonas rīcību gadījumos, kad pārkāpuma lieta izskatāma cita procesa ietvaros:

- 1) ja pārkāpuma lieta izskatāma cita procesa ietvaros, amatpersona izbeidz administratīvā pārkāpuma procesu (ja tas uzsākts) un nosūta materiālus pēc piekritības;
- 2) ja lietas izskatīšanas gaitā amatpersona secina, ka pārkāpums satur noziedzīga nodarījuma pazīmes, tā materiālus nosūta prokuroram vai izmeklēšanas iestādei.

Administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā, kur iesaistīts dzīvnieks, īpaša uzmanība pievēršama tādām procesuālām darbībām un dokumentācijai kā:

- ✓ pierādīšana un pierādījumi;
- ✓ procesuālo dokumentu noformēšana;
- ✓ atzīšana par cietušo administratīvā pārkāpuma vai krimināllietā;
- ✓ dzīvnieka glabāšanas izdevumi; cietušā dzīvnieka glabāšanas izdevumi.

⁷ <https://likumi.lv/ta/id/315801-noteikumi-par-ricibu-ar-administrativo-parkapumu-lietas-iznemto-mantu-un-dokumentiem>

⁸ <https://likumi.lv/ta/id/242165-noteikumi-par-ricibu-ar-lietiskajiem-pieradijumiem-un-aresteto-mantu>

Pierādīšana un pierādījumi

Pierādīšana administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā, kurā iesaistīts dzīvnieks, ir apgrūtināta, jo dzīvnieks pats nevar izstāstīt, kas ir noticis.

Dzīvnieka klātesamība administratīvā pārkāpuma procesā vai kriminālprocesā nemaina pierādījumu apjomu, kas noteikts AAL un KPL. Pilnīgi visas ziņas par faktiem ir pierādījumi arī pārkāpumos un noziedzīgos nodarījumos pret dzīvnieku.

Tabula Nr.2

Pierādīšana un pierādījumi

AAL – administratīvo pārkāpumu procesā: ✓ pierādāmie apstākļi ir administratīvā pārkāpuma esība vai neesība, kā arī citi apstākļi, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā;✓ pierādījumi – ziņas par faktiem, kurus administratīvā pārkāpuma procesā iesaistītās personas atbilstoši kompetencei izmanto, lai pierādītu administratīvā pārkāpuma esību vai neesību un noskaidrotu citus apstākļus, kam ir nozīme lietas pareizā izlemšanā.	KPL – kriminālprocesā: ✓ pierādīšana – pierādīšanas priekšmetā ietilps-tošo faktu esamības vai neesamības pamatošana, izmantojot pierādījumus;✓ pierādīšanas priekšmets – visu kriminālprocesa gaitā pierādāmo apstākļu kopums un ar tiem saistītie fakti un palīgfakti;✓ izmeklēšanas darbības – procesuālas darbības, kas vērstas uz ziņu iegūšanu vai jau iegūto ziņu pārbaudi kriminālprocesā.
90.panta trešā un ceturtdā daļa: - bez papildu procesuālo darbību veikšanas par pierādījumu ir uzskatāmas tās ziņas par faktiem, kuras administratīvā pārkāpuma konstatēšanas brīdī fiksējusi amatpersona, ja vien administratīvā pārkāpuma procesā netiek pierādīts pretējais; - administratīvā pārkāpuma procesā iegūtos pierādījumus nostiprina procesuālo darbību protokolos, atzinumos un citos dokumentos; 95.pants – pierādīšanas līdzekļi: 1) pie atbildības saucamās personas paskaidrojumi; 2) personu liecības; 3) eksperta atzinums; 4) kompetentās iestādes atzinums; 5) dokuments, kas satur ziņas par faktiem; 6) elektroniskie pierādījumi; 7) procesuālajās darbībās iegūtās un rakstveidā vai citādā veidā nostiprinātās ziņas par faktiem; 8) lietiskie pierādījumi.	127.panta pirmā daļa - pierādījumi kriminālprocesā ir jebkuras likumā paredzētajā kārtībā iegūtas un noteiktā procesuālajā formā nostiprinātas ziņas par faktiem; 131.pants – liecības; 132.pants – eksperta atzinums; 133.pants – kompetentās institūcijas atzinums; 134.pants – lietiskais pierādījums; 136.pants – elektroniskie pierādījumi; 137.pants - par pierādījumu kriminālprocesā var būt ziņas par faktiem, kuras nostiprinātas izmeklēšanas darbību protokolos vai fiksētas citās KPL noteiktajās formās.
Dzīvnieks – lietiskais pierādījums – ja tas izmantots kā administratīvā pārkāpuma / noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmets vai saglabājis administratīvā pārkāpuma / noziedzīga nodarījuma pēdas, vai jebkādā citā veidā satur ziņas par faktiem un ir izmantojams pierādīšanā.	

Būtiski ievērot procesuālo kārtību par pierādījumu **ticamību - attiecināmību – pieļaujamību.**

Ciktāl personu savāktie pierādījumi ir pievienojami un izmantojami procesā? Līdzīgs jautājums ir arī par dzīvnieku aizsardzības organizāciju veiktajām darbībām pierādījumu iegūšanā:

liecinieku apzināšana; foto un video no notikuma vietas; veterinārārstu slēdzieni; veterinārmedicīniskās ekspertīzes u.t.t.

Saskaņā ar AAL 93.panta piekto daļu ziņas par faktiem, kuras ieguvušas privātpersonas, ir pieļaujams izmantot kā pierādījumus, ja šīs ziņas ir iespējams pārbaudīt administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros.

Pierādīšanas pienākums:

- administratīvā pārkāpuma procesā ir amatpersonai;
- pirmstiesas kriminālprocesā procesa virzītājam;
- tiesā — apsūdzības uzturētājam.

Procesuālie dokumenti

Gan administratīvo pārkāpumu procesā, gan kriminālprocesā pierādījumus nostiprina likumā noteiktā kārtībā:

- 1) administratīvā pārkāpuma procesā iegūtos pierādījumus nostiprina procesuālo darbību protokolos, atzinumos un citos dokumentos (AAL 90.panta ceturtnā daļa);
- 2) par pierādījumu kriminālprocesā var būt ziņas par faktiem, kuras nostiprinātas izmeklēšanas darbību protokolos vai fiksētas citās KPL noteiktajās formās (KPL 137.pants).

Praksē sastopamās problēmas:

1. Dokumenti ar atsaucēm uz LAPK

Kopš 2020.gada 1.jūlija spēku zaudējis Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodekss (LAPK), bet pie dzīvnieku izņemšanas vēl joprojām tiek noformēti dokumenti ar atsaucēm uz šo normatīvo aktu – pēdējais no praktiskā pētījuma lietām ir 29.09.2022.g. noformēts Mantu un dokumentu izņemšanas protokols ar atsaucēm uz LAPK.

2. Tiek jaukti pakalpojumi: klaiņojošo dzīvnieku populācijas kontrole un izņemto dzīvnieku glabāšana

Iespējams, tas saistīts ar to, ka lielākoties ar klaiņojošo un bezsaimnieka dzīvnieku populācijas kontroles organizēšanu pašvaldībās nodarbojas pašvaldības policija, kas vienlaikus arī nodrošina sabiedrisko kārtību, tai skaitā var uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu; savukārt pakalpojumus dzīvnieku izķeršanai un dzīvnieku izmitināšanai dzīvnieku patversmēs pašvaldībai sniedz dzīvnieku aizsardzības organizācijas, kas vienlaikus var slēgt līgumu arī par administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās izņemto dzīvnieku glabāšanas pakalpojumu ar Nodrošinājuma valsts aģentūru (NVA), kā rezultātā notikuma vietā un dokumentu noformēšanā vērojama divu pakalpojumu jaukšana (neizpratne par šo pakalpojumu būtiskām atšķirībām):

- a) klaiņojošo un bezsaimnieka dzīvnieku populācijas kontroles pakalpojums, ko persona (dzīvnieku aizsardzības organizācija) sniedz pašvaldībai;
- b) izņemto dzīvnieku glabāšanas pakalpojums, ko persona (dzīvnieku aizsardzības organizācija) sniedz NVA.

3. Dzīvnieka izņemšana tiek noformēta kā klaiņojoša vai bezpalīdzīgā stāvoklī nonākuša dzīvnieka nogādāšana dzīvnieku patversmē

Praktiskā pētījumā konstatēts, ka PVD regulāri atsaka noformēt dzīvnieka, kurš izņemts un nogādāts dzīvnieku patversmē, izņemšanu administratīvā pārkāpuma procesā, jo:

- a) valsts vai pašvaldības policija nav noformējusi dzīvnieka izņemšanu atbilstoši AAL;
- b) dzīvnieka nodošanu dzīvnieku patversmē pamato ar DzAL 8.pantu – kā klaiņojošu vai bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu dzīvnieku.

Dzīvnieku, kurš bijis pie ķēdes, nevar noformēt kā bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu! Bezpalīdzības stāvoklis attiecas uz gadījumiem, kad dzīvnieks pats kaut kur iekļuvis. Ja dzīvnieks pieķēdēts, sasiets u.t.t. – viņš ir nokļuvis bezpalīdzīgā stāvoklī administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā. Tās jau ir sekas. Tādos gadījumos dzīvnieku nevar atzīt kā bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu. Tā ir nepareiza prakse!

Cietušais administratīvo pārkāpumu lietā vai krimināllietā, kad cietis dzīvnieks

Pēc AAL un KPL cietušais ir:

- administratīvā pārkāpuma procesā - fiziskā vai juridiskā persona, kurai ar administratīvo pārkāpumu nodarīts zaudējums vai nemantisks kaitējums un attiecībā uz kuru amatpersona vai augstāka amatpersona pieņēmusi attiecīgu lēmumu par cietušā statusa piešķiršanu;
- kriminālprocesā - fiziskā vai juridiskā persona, kurai ar noziedzīgu nodarījumu radīts kaitējums, proti, morāls aizskārums, fiziskas ciešanas vai mantisks zaudējums.

Par cietušo nevar būt persona, kurai morāls aizskārums nodarīts kā noteiktas sabiedrības grupas vai daļas pārstāvim (to nosaka gan AAL, gan KPL).

Tabula Nr.3

Lēmums par cietušā statusa piešķiršanu

AAL – administratīvo pārkāpumu procesā:	KPL – kriminālprocesā:
✓ Lēmumu par cietušā statusa piešķiršanu pieņem uz personas lūguma pamata (126.panta pirmā daļa);	✓ Personu par cietušo var atzīt tikai ar pašas personas vai tās pārstāvja piekrišanu (KPL 96.panta trešā daļa);
✓ amatpersona vai augstāka amatpersona atzīst personu par cietušo, pieņemot attiecīgu lēmumu 10 (desmit) darbdienu laikā no lūguma saņemšanas dienas (AAL 126.panta trešā daļa).	✓ personu par cietušo atzīst procesa virzītājs ar savu lēmumu, ko var uzrakstīt arī rezolūcijas veidā (KPL 96.panta pirmā daļa).

Tā kā pret dzīvnieku vērstā administratīvā pārkāpuma un noziedzīga nodarījuma rezultātā⁹ faktiskais cietušais ir dzīvnieks, bet abos procesos par cietušo var atzīt tikai personu (fizisku vai juridisku), tad rodas jautājums, kura no personām atzīstama par cietušo:

⁹ Tie ir: cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku un labturības prasību pārkāpumi. Praksē nav novērotas problēmas atzīt par cietušo personu, kas cietusi no dzīvnieka uzbrukuma, t.i., par dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšanu gan administratīvā pārkāpuma procesā, gan kriminālprocesā.

- 1) dzīvnieka īpašnieks – ja pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu pret dzīvnieku veicis dzīvnieka īpašnieks (turētājs), šai personai ir cits procesuālais statuss, to nevar atzīt par cietušo;
- 2) dzīvnieku aizsardzības organizācija, kurai radušies materiāli zaudējumi cietušā dzīvnieka glābšanas rezultātā - ja dzīvnieks cietis, nodots dzīvnieku patversmei, tiek ārstēts, kopts, uzturēts, šos izdevumus būtu jāsedz personai, kas vainojama par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku vai labturības prasību pārkāpumiem.

Faktiski dzīvnieka aprūpi, ārstēšanu un uzturēšanu uzņemas dzīvnieku aizsardzības organizācija un šī organizācija ir tā, kurai rodas izdevumi (zaudējumi) administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā. Šeit nav viennozīmīgi skaidrs viedoklis par cēloņsakarību – vai nodarījums un dzīvnieku aizsardzības organizācijas izdevumi dzīvnieka glābšanā ir cēloņsakarībā.

Katrā individuālā gadījumā atsevišķi ir vērtējams jautājums, kas ir atzīstams par cietušo. No dzīvnieku aizsardzības organizācijas viedokļa būtiski ir nodrošināt pienācīgu aizsardzību dzīvniekiem, kuriem nav īpašnieka (bezsaimnieka dzīvnieki), vai dzīvniekiem, kuri ir cietuši no sava īpašnieka.

Administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā cietuša dzīvnieka glābšanas izdevumi

Administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā cietuša dzīvnieka labā izdevumi ir:

- 1) izņemta dzīvnieka glabāšanas izdevumi (ja dzīvnieks izņemts tiesību aktos noteiktā kārtībā);
- 2) cietušā dzīvnieka glabāšanas izdevumi (veterinārmedicīniskā palīdzība).

Administratīvā pārkāpuma procesa un kriminālprocesa ietvaros šīs izmaksas var tikt atlīdzinātas divējādi:

Tabula Nr.4

Procesuālie izdevumi (A/K)	Kaitējuma kompensācija cietušajam (K)
Summas, kas radušās sakarā ar administratīvā pārkāpuma lietā izņemtās mantas nodošanu glabāšanā, glabāšanu, iznīcināšanu un realizāciju (izlietas lietisko pierādījumu glabāšanai, pārsūtīšanai, realizācijai un iznīcināšanai); summas, kas izlietas ekspertīzes veikšanai / izdarīšanai; citi izdevumi, kas radušies kriminālprocesā.	Naudas izteiksmē noteikta samaksa, ko persona, kura ar noziedzīgu nodarījumu radījusi kaitējumu, samaksā cietušajam kā gandarījumu par morālo aizskārumu, fiziskajām ciešanām un mantisko zaudējumu; apmēru nosaka tiesa.
✓ Procesuālie izdevumi tiek segti neatkarīgi no tā, kāds ir procesa rezultāts (atrasta vainīgā persona, pietiekami pierādījumi, lietas izbeigtas u.c.)	✓ Cietušais atlīdzību var saņemt tikai no vainīgās personas – lietās, kur ir vainīgā persona. Ja lieta nav pabeigta ar notiesājošu spriedumu, tad nav no kā piedzīt.

	✓ Administratīvo pārkāpumu procesā cietušajam jāvēršas civilprocesuālā kārtībā kaitējuma atlīdzībai.

Procesuālie izdevumi ir gan administratīvo pārkāpumu procesā, gan kriminālprocesā, savukārt kaitējuma kompensācija cietušajam ir tikai kriminālprocesā.

Šis jautājums ir cieši saistīts ar dzīvnieka izņemšanu, nodošanu glabāšanā, korekti noformējot izņemšanas un glabāšanas dokumentus, kā arī ar jautājumu par dzīvnieku aizsardzības organizācijas atzīšanu par cietušo kriminālprocesā – jo kaitējumu kompensē cietušajam.

Dzīvnieku aizsardzības organizācija, kuras aprūpē nodots cietušais dzīvnieks, faktiski nespēj ietekmēt lēmumu, kurā no šīm izmaksu pozīcijām un vai vispār tā tiks iekļauta administratīvo pārkāpumu procesā / kriminālprocesā. Ja dzīvnieka izņemšana nav noformēta atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kārtībai, tad dzīvnieka glabāšanas izmaksas pilnā apmērā gulstas uz dzīvnieku aizsardzības organizācijas pašas resursiem. Kriminālprocesā attiecīgi iespējami divi varianti dzīvnieka uzturēšanas izdevumu segšanai: procesuālie izdevumi un kaitējuma kompensācija cietušajam, ja dzīvnieku aizsardzības organizācija par tādu atzīta. Trešais variants – praksē visbiežāk sastopamais – dzīvnieku aizsardzības organizācija nesaņem nekādu izdevumu atlīdzinājumu, ja nav atbilstoši noformēta dzīvnieka izņemšana un nodošana glabāšanā (ko dzīvnieku aizsardzības organizācija nekādi nespēj ietekmēt), kā arī ja nav konstatēta vainīgā persona, nav atzīta personas vaina.

Neatkarīgi no pakalpojuma līgumā par dzīvnieka glabāšanu paredzēto izmaksu pozīcijām un apmaksājamām summām, ikviena cietušā dzīvnieka patiesajās izmaksās ir izdevumi par dzīvnieka izmitināšanu, aprūpi, ārstēšanu. Faktiskās izmaksas vienmēr ir augstākas par tām paredzētajām, jo cietušā dzīvnieka aprūpe saistīta ar papildus veterinārmedicīniskām izmaksām un nereti arī speciālu barību, lai dzīvnieks atkoptos.

Dzīvnieku aizsardzības organizācijai radušos veterinārmedicīnas izdevumu statuss kriminālprocesā – procesuālie izdevumi KPL 367.p.1.d.5.p. izpratnē vai kompensācija KLP 350.p. izpratnē – no praktiskajiem gadījumiem dzīvnieku aizsardzības organizācijai pašai ir grūti saprast, kurā pozīcijā būs dzīvnieka glabāšanas un glābšanas izdevumi.

Vislielākie izdevumi dzīvnieka glābšanai ir tieši pirmajās dienās. Ja tieši šajos datumos netiek noformēti lēmumi par dzīvnieku, visi izdevumi paliek uz dzīvnieku aizsardzības organizācijas rēķina.

Būtiski ir savlaicīgi un ātri termiņi administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās, kurās iesaistīti dzīvnieki: pirmkārt, izmaksas – dzīvnieka glabāšana ir dārga; otrkārt, dzīvniekam ilgstoši uzturēties dzīvnieku patversmē arī nav vēlams. Kamēr norit process, dzīvnieka nodošana citai personai (jaunu māju, jauna saimnieka meklēšana) nav iespējama, piespiedu kārtā dzīvnieks ilgstoši jātur patversmē.

Rīcība ar dzīvnieku administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā

Dzīvnieka statuss un attiecīgi arī rīcība ar to administratīvo pārkāpumu procesā vai kriminālprocesā ir saistīts ar dzīvnieka iesaistes formu:

- 1) lietisks pierādījums – lēmums par nepieciešamību izņemt dzīvnieku;
- 2) administratīvā pārkāpuma / noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmets – lēmums par nepieciešamību konfiscēt dzīvnieku;
- 3) ar administratīvo pārkāpumu / noziedzīgu nodarījumu saistīta manta – lēmums par nepieciešamību konfiscēt dzīvnieku;
- 4) bez uzraudzības un aprūpes palicis dzīvnieks, ja personai piemērots ar brīvības atņemšanu saistīts procesuāls piespiedu līdzeklis – procesa virzītājs ar lēmumu uzdod pašvaldībai pēc īpašuma atrašanās vietas nodrošināt bez uzraudzības palikušā dzīvnieka aprūpi vai rīcību ar to normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā (KPL 248.panta trešā daļa).

Administratīvā pārkāpuma procesā un kriminālprocesā būtiski ir savlaicīgi pieņemt lēmumus par dzīvnieku – tā izņemšanu un/vai konfiskāciju, to attiecīgi dokumentāli noformējot.

Spēkā esošais tiesiskais regulējums dzīvnieka izņemšanai un konfiskācijai administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās:

Tabula Nr.5

Dzīvnieka izņemšana	Dzīvnieka konfiskācija
Kriminālprocesa likums: 10.nodaļa. Izmeklēšanas darbības: 162.pants. Notikuma vietas apskate – trešā daļa: izņemšana kā notikuma vietas apskates sastāvdaļa; 186.pants. Izņemšana; 187.pants. Lēmums par izņemšanu; 188.pants. Izņemšanas kārtība.	Krimināllikums: VIII ² nodaļa Mantas īpašā konfiskācija: 70. ¹⁰ pants. Mantas īpašās konfiskācijas jēdziens; 70. ¹² pants. Noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta konfiskācija; 70. ¹³ pants. Ar noziedzīgu nodarījumu saistītas mantas konfiskācija.
Administratīvās atbildības likums: 14.nodaļa. Izmeklēšanas darbības: 104.pants 5.punkts; 111.pants. Mantu un dokumentu izņemšana.	Kriminālprocesa likums: 240.panta pirmā daļa 4.punkts – konfiscēto dzīvnieku nodošana VID.
MK 27.12.2011 noteikumi Nr.1025 “Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu”: 4.punkts – dzīvnieka kā lietiskā pierādījuma glabāšana, realizācija, iznīcināšana, rakstiski saskaņojot ar PVD; 7.5.punkts – dzīvnieka nodošana glabāšanā; 9. ¹ punkts – izmaiņas dzīvnieka glabāšanas laikā (dzīvnieks miris vai radījis pēcnācējus); 10.punkts – atļauja dzīvnieku nodot lietošanā;	Administratīvās atbildības likums: 12.nodaļa Konfiskācija administratīvā pārkāpuma procesā: 83.pants. Konfiskācija; 85.pants. Administratīvā pārkāpuma izdarīšanas priekšmets; 86.pants. Ar administratīvo pārkāpumu saistīta manta;

23.punkts – pirms realizācijas dzīvnieku piedāvā iegādāties personai, kura to glabājusi. MK 30.06.2020 noteikumi Nr.413 “Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem”:	155.panta pirmās daļas 4.punkts – konfiscēto dzīvnieku nodošana VID. MK 26.11.2013 noteikumi Nr.1354 “Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā:
8.punkts – dzīvnieka nodošana glabāšanā; 9.punkts – atļauja dzīvnieku nodot lietošanā; 19.punkts – izmaiņas dzīvnieka glabāšanas laikā (dzīvnieks miris vai radījis pēcnācējus); 60.punkts – pirms realizācijas dzīvnieku piedāvā iegādāties personai, kura to glabājusi; atteikuma gadījumā dzīvnieku realizē šo noteikumu 45.punktā minētajā kārtībā.	3.2.2.punkts – valstij piekritīgo dzīvnieku glabāšana; 10. ¹ punkts – valstij piekritīgo dzīvnieku pieņemšana un uzskaitē; 31.11.punkts – valstij piekritīgo dzīvnieku nodošana bez maksas personai, kuras glabāšanā tie atrodas. Dzīvnieku aizsardzības likums: 12.panta trešā daļa – dzīvnieku var konfiscēt likumā noteiktajā kārtībā, ja dzīvnieka īpašnieks pieļauj cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku (DzAL 4.pants) vai neveic dzīvnieka īpašniekam noteiktos pienākumus (DzAL 5.panta otrā daļa); 50.panta 7.punkts – dzīvnieka eitanāziju atļauts veikt, ja 30 dienu laikā pēc tam, kad stājies spēkā lēmums par dzīvnieka konfiskāciju, neizdodas atrast tam jaunu īpašnieku.

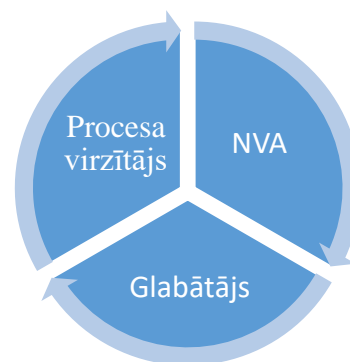
Izņemšana abos procesos ir izmeklēšanas darbība, ja dzīvnieku nepieciešams izņemt kā lietisko pierādījumu; dzīvnieka konfiskācija abos procesos ir ar pārkāpumu vai noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas piespiedu bezatlīdzības atsavināšana valsts īpašumā.

Dzīvnieka izņemšana

Gan administratīvo pārkāpumu procesā, gan kriminālprocesā dzīvnieka izņemšana ir viena no izmeklēšanas darbībām (AAL 111.p.; KPL 186.p.) – dzīvnieka atņemšana uz laiku, kas izdarāma ar amatpersonas vai procesa virzītāja lēmumu normatīvajos aktos noteiktā kārtībā.

Ideālā variantā dzīvnieka izņemšanai, nodošanai glabāšanā un glabāšanai vajadzētu izskatīties kā triju pušu: procesa virzītājs vai amatpersona, kuras lietvedībā ir lieta; NVA un dzīvnieka faktiskais glabātājs – koordinēta sadarbība:

- NVA un glabātāja starpā ir līgumiskas attiecības (Vispārīgā vienošanās par administratīvo pārkāpumu lietās un krimināllietās izņemto dzīvnieku glabāšanu un pakalpojuma līgums par katru konkrēto dzīvnieka/-u glabāšanas lietu);
- procesa virzītāja un NVA starpā jābūt savlaicīgi noformētiem un nodotiem procesuālajiem dokumentiem;
- procesa virzītāja un glabātāja starpā jā saglabā saziņa par izņemto dzīvnieku, savlaicīga informēšana gan par izmaiņām dzīvnieka stāvoklī, gan par procesuālajiem lēmumiem par dzīvnieku.

Gan Nodibinājums, gan Biedrība regulāri saskaras ar problēmām, kad notikuma vietā policija atsaka noformēt dzīvnieka izņemšanu. Rezultātā no īpašumiem izņemtie dzīvnieki paliek bez juridiski korekti noformētiem dokumentiem – tiem it kā ir īpašnieki, kas pieļāvuši pārkāpumu, bet procesuālā kārtība nav ievērota un ūnīlnieka lomā paliek dzīvnieku patversme, kurai dzīvnieks nodots it kā glabāšanai. Lūdzot ZM iesaistīties rīcības izstrādei par iestāžu sadarbību un kārtību rīcībai ar dzīvniekiem, saņemta šāda atbilde¹⁰:

“Administratīvā pārkāpuma procesa norisi nosaka Administratīvās atbildības likums (turpmāk – AAL). AAL 115. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka administratīvo pārkāpuma procesu ir tiesīgas veikt amatpersonas no PVD, Pašvaldības policijas, Valsts policijas. Katra no minētajām iestādēm, atbilstoši Dzīvnieku aizsardzības likuma 60. pantā noteiktajai kompetencei, ir tiesīga veikt administratīvā pārkāpuma procesu patstāvīgi, tostarp administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros veikt izmeklēšanas darbības (*piemēram, administratīvā pārkāpuma izdarīšanas vietas un dzīvnieku apskati*) un pieņemt procesuālus lēmumus (*piemēram, par dzīvnieka izņemšanu*).

Dzīvnieku aizsardzības likuma 60. panta pirmajā daļā noteikts, ka administratīvā pārkāpuma procesu, ja pārkāpjot dzīvnieku turēšanas noteikumus nodarīts kaitējums cilvēkam, līdz lietas izskatīšanai veic pašvaldības policija vai pašvaldības administratīvā inspekcija, bet administratīvā pārkāpuma lietu izskata pašvaldības administratīvā komisija vai apakškomisija. Savukārt, likuma 60. panta trešajā daļā noteikts, ka gadījumos, kad konstatē dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpumus, ar ko citam dzīvniekam nodarīts fizisks kaitējums (58. pants), un par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku (59. pants) administratīvā pārkāpuma procesu veic PVD. Vēršam uzmanību, ka saskaņā ar Dzīvnieku aizsardzības likuma 60. panta otro daļu, gadījumā, ja kaitējums ir nodarīts cilvēkam, tad šādu dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpumu izvērtē Valsts policija.

Administratīvo pārkāpumu procesa un kriminālprocesa normu piemērošanā papildus jāievēro arī Ministru kabineta 2020. gada 30. jūnija noteikumu Nr. 413 “Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem” 8. un 9. punktā noteiktais, ka administratīvā pārkāpuma lietā izņemtos dzīvniekus atbildīgā iestāde nodod glabāšanā īpaši šim nolūkam ierīkotā novietnē, telpā vai nožogotā teritorijā, ko izveidojusi fiziska vai juridiska persona atbilstoši dzīvnieku aizsardzību, audzēšanu un ciltsdarbu regulējošajiem normatīvajiem aktiem. Atbildīgā iestāde vai Nodrošinājuma valsts aģentūra slēdz līgumu ar šajā punktā minēto fizisko vai juridisko personu par dzīvnieku glabāšanu. Nodrošinājuma valsts aģentūra informē atbildīgo iestādi par dzīvnieku glabāšanas vietu. Izņemto mantu, izņemot dzīvniekus, glabāšanas laikā aizliegts nodot lietošanā fiziskai vai juridiskai personai, valsts vai pašvaldības iestādei vai tās amatpersonai.

Vienlaikus skaidrojām, ka normatīvie akti nenosaka pašvaldības policijas vai Valsts policijas amatpersonas pienākumu pieaicināt PVD gadījumos, kad tiek veikta dzīvnieku izņemšana. Jāņem vērā, ka gan PVD, gan pašvaldības policijas, gan Valsts policijas amatpersonai, veicot dzīvnieka izņemšanu, atbilstoši AAL 111. panta otrajai un ceturtajai daļai katras administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros ir jānoformē lēmums par mantas (dzīvnieka) izņemšanu un lēmums par rīcību ar izņemto mantu (dzīvnieku).

Saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 27. decembra noteikumiem Nr. 1025 “Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu” 4. punktā noteikto lietiskos pierādījumus, tai skaitā dzīvnieku, kura uzraudzība ir PVD kompetencē, pēc rakstiskas saskaņošanas ar PVD glabā, realizē vai iznīcina atbilstoši pārtikas un veterināro uzraudzību regulējošajiem normatīvajiem aktiem.”

¹⁰ 14.09.2022.g. ZM informācija nodibinājumam “dzivniekupolicija.lv” e-pastā

Dzīvnieka izņemšana administratīvā pārkāpuma procesā

Reglamentē: Administratīvās atbildības likums un MK 2020.gada 30.jūnija noteikumi Nr.413 “Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem”.

Dzīvnieka izņemšanu administratīvā pārkāpuma procesā izdara:

1. ar amatpersonas lēmumu, kurā norāda, kādu dzīvnieku izņemt un izņemto dzīvnieku daudzumu (AAL 111.panta otrā daļa) un kuru nekavējoties paziņo personai, uz kuru tas attiecas (AAL 111.panta trešā daļa);
2. izņemto dzīvnieku nodod glabāšanā MK noteikumos Nr.413 noteiktajā kārtībā:
 - dzīvnieku nodod glabāšanā dzīvnieku patversmei (mājas (istabas) dzīvnieki) vai dzīvnieku novietnei (lauksaimniecības dzīvnieki), kurai ar NVA noslēgta Vispārīgā vienošanās par izņemto dzīvnieku glabāšanu (8.punkts);
 - atbildīgā iestāde nekavējoties, bet ne vēlāk kā 3 (triju) darbdienu laikā nosūta NVA pieņemto lēmumu vai tā izrakstu un mantas vai dokumentu pārņemšanai nepieciešamo informāciju (12.punkts);
 - NVA nekavējoties, bet ne vēlāk kā 3 (triju) darbdienu laikā nodrošina izņemtās mantas vai dokumentu pieņemšanu glabāšanā un uzskaiti (14.1.punkts);
 - ja dzīvnieka glabāšanas laikā tas ir miris vai radījis pēcnācējus, NVA informē par to amatpersonu, kā arī veic atbilstošas izmaiņas izņemtās mantas uzskaitē (19.punkts).
3. pēc lēmuma pieņemšanas par rīcību ar izņemto mantu amatpersona nekavējoties par to informē institūciju, kurai glabāšanā manta ir nodota.

Dzīvnieku, kurš izņemts administratīvā pārkāpuma lietā, par realizācijas cenu piedāvā iegādāties fiziskai vai juridiskai personai, kura nodrošina tā glabāšanu. Ja persona atsakās iegādāties attiecīgo dzīvnieku par realizācijas cenu, dzīvnieku realizē MK noteikumu Nr.413 “Noteikumi par rīcību ar administratīvo pārkāpumu lietās izņemto mantu un dokumentiem” 45.punktā minētajā kārtībā.

Dzīvnieka izņemšana kriminālprocesā

Reglamentē: Kriminālprocesa likums un MK 2011.gada 27.decembra noteikumi Nr.1025 “Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu”.

Dzīvnieka izņemšanu kriminālprocesā izdara:

1. ar procesa virzītāja lēmumu (lēmums nav pārsūdzams), kurā norāda: kas, kur, pie kā, kādā lietā un kādus dzīvniekus izņems (KPL 187.pants);
2. uzsākot izņemšanu, izmeklēšanas darbības veicējs izsniedz personai, pie kuras tiek izdarīta izņemšana, lēmuma kopiju par izņemšanu, persona par to parakstās (KPL 188.panta pirmā daļa);
3. izņemto/-os dzīvnieku/-us apraksta izņemšanas protokolā, protokola kopiju izsniedz personai, pie kuras izņemšana izdarīta (KPL 188.panta otrā un trešā daļa);
4. izņemto dzīvnieku nodod glabāšanā MK noteikumos Nr.1025 noteiktajā kārtībā:
 - dzīvnieku pēc rakstiskas saskaņošanas ar PVD glabā, realizē vai iznīcina atbilstoši pārtikas un veterināro uzraudzību regulējošajiem normatīvajiem aktiem (4.punkts);
 - dzīvnieku, kas atzīts par lietisko pierādījumu, procesa virzītājs nodod glabāšanā dzīvnieku patversmei (mājas (istabas) dzīvnieki) vai dzīvnieku novietnei

(lauksaimniecības dzīvnieki), kurai ar NVA noslēgta Vispārīgā vienošanās par izņemto dzīvnieku glabāšanu (7.5.punkts);

- procesa virzītājs nekavējoties, bet ne vēlāk kā 3 (triju) darbdienu laikā par dzīvnieka nodošanu glabāšanā rakstiski paziņo NVA, nosūtot lēmumu vai tā izrakstu papīra dokumenta formā vai elektroniski uz iestādes oficiālo elektronisko adresi (parakstītu ar drošu elektronisko parakstu), kā arī iesniedz procesa virzītāja rīcībā esošo informāciju par lietiskā pierādījuma daudzumu, stāvokli un citu informāciju, kas nepieciešama, lai nodrošinātu lietiskā pierādījuma drošu pārvietošanu, glabāšanu, realizāciju vai iznīcināšanu (12.1.punkts);
- procesa virzītājs dzīvnieku/-us nodod NVA dzīvnieka atrašanās vietā, nodrošinot tā pārņemšanu (12.2.punkts);
- procesa virzītājs informē NVA par lēmuma par lietiskā pierādījuma realizāciju vai iznīcināšanu spēkā stāšanās datumu, kā arī par tāda paziņojuma nosūtīšanas dienu, ar kuru dzīvnieka īpašnieku vai likumīgo valdītāju informē par pieņemto lēmumu, kas nosaka lietiskā pierādījuma – dzīvnieka - atdošanu (12.4., 12.5.punkts);
- NVA nekavējoties, bet ne vēlāk kā 3 (triju) darbdienu laikā pieņem un uzskaita lietisko pierādījumu un sastāda lietiskā pierādījuma pieņemšanas un nodošanas aktu divos eksemplāros (nav attiecināms uz elektroniska dokumenta veidā noformētiem aktiem), no kuriem vienu eksemplāru izsniedz procesa virzītājam, bet otru glabā aģentūrā. Lietiskā pierādījuma pieņemšanas un nodošanas aktu nesastāda par tādas mantas nodošanu glabāšanā, kas ir izņemta un nodota glabāšanā aģentūrai administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros, ja administratīvā pārkāpuma lietā pieņemts lēmums par lietvedības izbeigšanu un uzsākts kriminālprocess (13.1.punkts);
- ja dzīvnieka glabāšanas laikā tas ir miris vai radījis pēcnācējus, NVA informē par to amatpersonu, kā arī veic atbilstošas izmaiņas izņemtās mantas uzskaitē (9.¹punkts).

Ja persona atsakās izsniegt izņemamo dzīvnieku vai ja norādītajā vietā izņemamais dzīvnieks nav atrodams, bet ir pamats domāt, ka tas atrodas citur, var pieņemt lēmumu par kratīšanas izdarīšanu un izdarīt kratīšanu, lai to atrastu (KPL 188.panta ceturrtā daļa).

Dzīvnieku, kas atzīts par lietisko pierādījumu, pirms realizācijas piedāvā iegādāties fiziskai vai juridiskai personai, kura to glabājusi, par cenu, kas noteikta saskaņā ar MK noteikumu Nr.1025 “Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu” 15. un 16.punktu.

Alternatīva dzīvnieka izņemšanai ir to atstāšana atbildīgā glabāšanā pie īpašnieka. Šajā jomā konstatētā praktiskā problēma ir no VID puses – ja pieņemts lēmums par dzīvnieku konfiskāciju, bet dzīvnieka īpašnieks nelaiž VID darbiniekus īpašumā, lēmums faktiski nav izpildāms. Attiecībā uz šo alternatīvu ir būtiski izvērtēt nodarījuma būtību.

Nekādā gadījumā nedrīkst dzīvnieku atstāt atbildīgā glabāšanā pie dzīvnieka īpašnieka, ja:

- nodarījums kvalificējams kā cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku un to veicis vai pieļāvis pats dzīvnieka īpašnieks;
- dzīvnieka īpašnieks pieļāvis dzīvnieka veselību un/vai dzīvību apdraudošus labturības pārkāpumus dzīvnieka turēšanā;
- dzīvnieks ir potenciāli bīstams.

Dzīvnieka konfiskācija

Dzīvnieka konfiskācija nav sods (AAL 83.p., KL 70.¹⁰p.), tā ir dzīvnieka piespiedu bezatlīdzības atsavināšana valsts īpašumā kā administratīvā pārkāpuma izdarīšanas juridiskās sekas vai procesuāls piespiedu līdzeklis kriminālprocesā (mantas īpašā konfiskācija).

Dzīvnieka konfiskācija administratīvā pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma pret dzīvnieku lietā nav vērsta pret personu, ne arī pret administratīvā pārkāpuma izdarīšanu. Tas ir institūts, kas **vērsts uz dzīvnieka aizsardzību!** Tam ir pavisam cita jēga un mērķis – tas ir līdzīgs institūts kā nošķiršana, kad tiek konstatēta vardarbība ģimenē.

Dzīvnieku var konfiscēt, ja tas ir administratīvā pārkāpuma / noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmets vai ar administratīvo pārkāpumu / noziedzīgu nodarījumu saistīta manta.

Kārtību, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā, nosaka MK 2013.gada 26.novembra noteikumi Nr.1354 “Kārtība, kādā veicama valstij piekritīgās mantas uzskaitē, novērtēšana, realizācija, nodošana bez maksas, iznīcināšana un realizācijas ieņēmumu ieskaitīšana valsts budžetā”¹¹. Šajos noteikumos noteikts:

- līdz mantas realizācijai, nodošanai bez maksas vai iznīcināšanai valstij piekritīgos dzīvniekus glabā vietā, kur tie atrodas (3.2.2.p.);
- attiecībā uz dzīvnieku kā valstij piekritīgo mantu pieņemšanu un uzskaiti paredzēts atšķirīgs termiņš – dzīvniekus pieņemt un uzskaita 5 (piecu) darbdienu laikā, nevis vispārējā termiņā, kas ir 20 (divdesmit) darbdienu (10.¹p.)
- valstij piekritīgos dzīvniekus, kurus nevar realizēt šo noteikumu 26.punktā minētajā kārtībā¹², nodod bez maksas juridiskajai vai fiziskajai personai, valsts vai pašvaldības iestādei, kuras glabāšanā tie atrodas (32.11.p.).

Dzīvnieka konfiskācija administratīvo pārkāpumu procesā

Reglamentē Administratīvās atbildības likums¹³.

Dzīvnieka konfiskācija administratīvo pārkāpumu procesā nav administratīvs sods, bet gan pārkāpuma izdarīšanas juridiskās sekas:

1. administratīvā pārkāpuma izdarīšanas priekšmeta konfiskācija (AAL 85.p.) – rīki un līdzekļi, kuri bija paredzēti vai tika izmantoti administratīvā pārkāpuma izdarīšanai, piemēram, par dzīvnieka uzbrukumu cilvēkam vai dzīvniekam (DzAL 58.p.) - primāri administratīvā pārkāpuma izdarīšanas priekšmets ir atdodams īpašniekam vai likumīgajam valdītājam, ja nē, tad administratīvā pārkāpuma izdarīšanas priekšmets ir konfiscējams atbilstoši AAL 155.pantam;
2. ar administratīvo pārkāpumu saistītas mantas konfiskācija (AAL 86.p.) – tāda administratīvo pārkāpumu izdarīšanai personai piederoša manta, kas sakarā ar izdarīto

¹¹ <https://likumi.lv/ta/id/262347-kartiba-kada-veicama-valstij-piekritigas-mantas-uzskaitē-novertesana-realizacija-nodosana-bez-maksas-iznicinasana-un-realizācijas-ienemumu-ieskaitisana-valsts-budzeta>

¹² Lai realizētu valstij piekritīgo kustamo mantu juridiskajām un fiziskajām personām, Valsts ieņēmumu dienests veic cenu aptauju. Sludinājumu par cenu aptauju ievieto Valsts ieņēmumu dienesta tīmekļvietnē, norādot saprātīgu pieteikšanās termiņu, bet ne mazāk kā trīs darbdienu.

¹³ Skatīt arī Indra Gratkovska “Konfiskācija administratīvā pārkāpuma procesā”, 2020 // <https://www.youtube.com/watch?v=8YFm0ik6ZiU>

administratīvo pārkāpumu nav atstājama personas īpašumā. AAL 86.pantā ir izdalīti divi konkrēti gadījumi, kad paredzētas tiesības konfiscēt ar administratīvo pārkāpumu saistītu mantu – no tiem viens ir dzīvnieki. Dzīvniekus var konfiscēt, ja sakarā ar izdarīto administratīvo pārkāpumu tie nav atstājami administratīvo pārkāpumu izdarījušas personas īpašumā, piemēram, par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku (DzAL 59.p.).

Amatpersona, izlemjot lietu pēc būtības, lemj par tālāko rīcību ar lietā izņemtajām mantām un dokumentiem. Lēmumā par sodu norāda konkrētu rīcību – mantu vai dokumentus konfiscē vai atdod atpakaļ to īpašniekiem vai likumīgajiem valdītājiem, vadoties pēc AAL 12.nodaļas (Konfiskācija administratīvā pārkāpuma procesā) un AAL 155.panta (Rīcība ar izņemtajām mantām un dokumentiem).

Saskaņā ar AAL 155.panta pirmās daļas 4.punktu: konfiscētos dzīvniekus nodod Valsts ieņēmumu dienestam (VID).

Dzīvnieka konfiskācija kriminālprocesā

Reglamentē Krimināllikums (KL) un Kriminālprocesa likums (KPL)¹⁴.

Dzīvnieka konfiskācija kā mantas īpašā konfiskācija kriminālprocesā nav sods, bet gan procesuāls piespiedu līdzeklis:

1. noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta konfiskācija (KL 70.¹²pants) – rīki un līdzekļi, kuri bija paredzēti vai tika izmantoti noziedzīga nodarījuma izdarīšanai; noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmetu konfiscē neatkarīgi no tā, vai tas lietā ticis atzīts par lietisko pierādījumu vai nav par tādu atzīts, ja vien tam ir noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta pazīmes, piemēram, par dzīvnieka uzbrukumu cilvēkam (KL 230.¹p.);
2. ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskācija (KPL 70.¹³pants) - tāda noziedzīgu nodarījumu izdarījušai personai piederoša manta, kas sakarā ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu nav atstājama personas īpašumā. KL 70.¹³pantā ir izdalīti divi konkrēti gadījumi, kad paredzēta iespēja konfiscēt ar noziedzīgu nodarījumu saistītu mantu – no tiem viens ir dzīvnieki. Dzīvniekus var konfiscēt, ja sakarā ar izdarīto noziedzīgo nodarījumu tie nav atstājami noziedzīgā nodarījuma izdarītāja īpašumā, piemēram, ja notikusi cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku (KL 230.p.).

Jautājumu par rīcību ar noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta un ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju var izlemt procesa virzītājs, pieņemot lēmumu par kriminālprocesa izbeigšanu, pirmstiesas izmeklēšanas stadijā, kā arī tiesa, taisot gala nolēmumu kriminālprocesā.

Atbilstoši KPL 392.¹panta ceturtās daļas 4.punktam lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu vienlaikus norāda arī lēmumu par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta un ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju.

Tiesa, taisot spriedumu, saskaņā ar KPL 514.panta pirmās daļas 11.punktu izlemj jautājumu arī par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta un ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju. Attiecīgi tiesa sprieduma rezolutīvajā daļā, kā to paredz KPL 529.panta pirmā daļa, papildus norāda tiesas lēmumu par noziedzīga nodarījuma izdarīšanas priekšmeta un ar noziedzīgu nodarījumu saistītās mantas konfiskāciju, kā arī rīcību ar lietiskajiem

¹⁴ Skatīt arī “Rokasgrāmata rīcībai ar mantu kriminālprocesā”, 2022 // <https://www.tm.gov.lv/lv/media/4207/download>

pierādījumiem, ar noziedzīgu nodarījumu saistīto mantu, citiem procesa laikā izņemtajiem priekšmetiem un vērtībām.

Rīcība ar lietiskajiem pierādījumiem ir atrunāta KPL 240.pantā, kas paredz galīgo rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem, ar noziedzīgu nodarījumu saistīto mantu, kā arī citiem izņemtajiem priekšmetiem un vērtībām. Šā panta pirmajā daļā ir noteikts, ka lēmumā par kriminālprocesa izbeigšanu, prokurora priekšrakstā vai tiesas nolēmumā norāda, kas darāms ar lietiskajiem pierādījumiem, ar noziedzīgu nodarījumu saistīto mantu un citiem izņemtajiem priekšmetiem un vērtībām, proti: lietiskos pierādījumus atdod to īpašniekiem vai likumīgajiem valdītājiem, bet, ja tie nav jāatdod īpašniekiem vai likumīgajiem valdītājiem, — realizē vai, ja tiem nav vērtības, — iznīcina. Lietisko pierādījumu realizāciju un iznīcināšanu veic Nodrošinājuma valsts aģentūra (NVA) saskaņā ar MK 2011.gada 27.decembra noteikumiem Nr.1025 "Noteikumi par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem un arestēto mantu". Ja nolēmums kriminālprocesā paredz lietiskā pierādījuma konfiskāciju, procesa virzītājs 5 (piecu) darbdienu laikā paziņo par to NVA, nosūtot attiecīgā nolēmuma oriģinālu vai tā atvasinājumu. NVA konfiscēto lietisko pierādījumu Valsts ieņēmumu dienestam nodod atbilstoši normatīvajos aktos par rīcību ar valstij piekritīgo mantu noteiktajai kārtībai.

Secinājumi

Secinājumi, ņemot vērā gan tiesisko regulējumu, gan Nodibinājuma veikto praktisko pētījumu, sagrupēti 3 (trīs) blokos:

1. Kāda ir reālā situācija administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, ja tajā iesaistīts dzīvnieks?

Dzīvnieka esamība pārkāpumā vai noziedzīgā nodarījumā nemaina vispārējo kārtību administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, kas noteikta Administratīvās atbildības likumā (AAL) un Kriminālprocesa likumā (KPL) u.c. šo jomu regulējošos tiesību aktos.

Gan administratīvo pārkāpumu procesā, gan kriminālprocesā šo jomu regulējošos tiesību aktos attiecībā uz dzīvniekiem kā dzīvām būtnēm noteiktas speciālas normas.

Gan AAL, gan KPL ir pietiekoši daudz instrumentu un rīku, lai administratīvā pārkāpuma procesu vai kriminālprocesu par nodarījumiem pret dzīvnieku sekmīgi izskatītu / izmeklētu un pieņemtu lēmumus, balstoties uz notikuma apstākļiem un procesuālo kārtību.

2. Kāds ir kompetento iestāžu redzējums administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, ja tajā iesaistīts dzīvnieks?

Šo secinājumu daļu vislabāk atspoguļo citāti no dokumentiem un saņemtām atbildēm, kā amatpersonas skaidro un interpretē normas (vienveidīga normu piemērošana un interpretācija palīdzētu ātrāk un efektīvāk izskatīt/izmeklēt lietas). Jo vairāk šādu lietu nonāk kompetento iestāžu redzeslokā, jo lielāka iespēja pieredzes ceļā rast efektīvākus risinājumus.

2.1. Prokurora iesniegums Prokuratūras likuma 20.panta kārtībā:

“Secinu, ka VP amatpersonas ir ignorējušas likumdevēja noteiktās prasības, jo konkrētajā gadījumā ir konstatējams gan kriminālprocesa uzsākšanas iemesls, gan pamats, kā arī nav konstatējami šķēršļi kriminālprocesa uzsākšanai. [...] no iespējamā noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas un konstatēšanas brīža ir gan noskaidrota iespējamā to izdarījusī persona, liecinieki (gan notikuma vietā, gan veterinārajā klīnikā), gan iegūti spīdzinātā un sakropļotā dzīvnieka medicīniskā dokumentācija.

Saskaņā ar Prokuratūras likuma 20.pantu lūdzu:

Kontrolēt un nodrošināt, lai VP amatpersonas turpmāk nepieļautu šādus pārkāpumus.”

2.2. Galīgā rīcība ar lietisko pierādījumu norādīta tiesas nolēmumā:

2.2.1. No tiesas sprieduma krimināllietā (pēc KL 230.¹panta – par dzīvnieka turēšanas noteikumu pārkāpšanu):

“Saskaņā ar KPL 240.p. lietiskais pierādījums - dzīvnieks (suns), kas nodota glabāšanā NVA, pēc kā nodota biedrībai "Dzīvnieku patversmei Ulubele" kopā ar dzīvnieku pasi, pēc tiesas sprieduma stāšanās likumīgā spēkā - atstājama biedrības "Dzīvnieku patversme Ulubele" rīcībā.”

2.2.2. No tiesas sprieduma krimināllietā:

“Suni, kas nodots atbildīgai glabāšanai dzīvnieku patversmei "Ulubele", atdot cietušajai. Ja 2 mēnešu laikā no paziņojuma nosūtīšanas dienas [cietusī] suni neizņems, tas atstājams dzīvnieku patversmes "Ulubele" rīcībā”.

2.3. Atteikums uzsākt kriminālprocesu par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku:

2.3.1. Polietilēna maisos iesiets kaķēns, izmests atkritumu konteinerā, izglābts laimīgas sagādīšanās dēļ:

“KL 230.p. paredzēta kriminālatbildība par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem, kuras rezultātā tie gājuši bojā vai sakropļoti, vai par dzīvnieka spīdzināšanu. [...] notikušajā nav saskatāms KL 230.p. paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāvs, t.i., nav iestājušās paredzētās sekas, bet gan ir izdarīts administratīvs pārkāpums, par kuru atbildība paredzēta DzAL 59.p.”

Prokuratūra atceļ lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu. Policija otrreiz pieņem lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu ar identisku pamatojumu. Prokuratūra atstāj spēkā šo lēmumu. Pamatojums:

“...kaķis ir savlaicīgi atrasts, izglābts, nav ne gājis bojā, ne sakropļots. Tādējādi nav iestājušās KL 230.p. paredzētās sekas, kas ir obligāts priekšnosacījums [personas] saukšanai pie kriminālatbildības. [Personas] paskaidrojums – rīcības mērķis bija sodīt kaķi par viņa uzvedību, viņa nevēlējās spīdzināt dzīvnieku, radot viņam ilgstošas vai daudzreizējas stipras sāpes. [Persona] ievietoja kaķi maisā kopā ar sadzīves atkritumiem, aizsēja to un izmeta atkritumu urnā pēc tam, kad kaķis viņu ir saskrāpējis, lai kaķi sodītu. Resoriskās pārbaudes laikā netika iegūta informācija, kas ļautu apšaubīt [personas] paskaidrojumu un viņas rīcības motīvus. No tā izriet, ka [personas] darbības nevar kvalificēt kā noziedzīgu nodarījumu pēc KL 230.p. inkriminējot [personai] dzīvnieka spīdzināšanu, jo tajos iztrūkst viena no noziedzīga nodarījuma sastāva obligātām pazīmēm - subjektīvā puse.”

2.3.2. Nodibinājums, reaģējot uz mediju informāciju par 48 novārdzinātiem liellopiem un 11 dzīvnieku liķiem, par ko PVD uzsācis administratīvā pārkāpuma procesu, lai gan miruši 11 dzīvnieki un ir pamats KL 230.p. kvalifikācijai, vērsās ar iesniegumu policijā. Saņemts atteikums uzsākt kriminālprocesu:

“Izvērtējot materiālu kopumā secinu, ka nav noziedzīga nodarījuma sastāva, jo procesi tiek izskatīti kompetentā iestādē administratīvā kārtībā, līdz ar ko pamatojoties uz KPL 377.p.2.p. un 373.p.1.daļu tika pieņemts lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu.”

Sūdzība prokuratūrai, lēmums par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu atcelts:

“[...] pārbaudot materiālā par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu Nr. ... noskaidroto, izvērtējot no PVD saņemto informāciju, ... prokuratūrā pieņemts lēmums par VP lēmumu par atteikšanos uzsākt kriminālprocesu atcelšanu, vienlaicīgi uzsākot kriminālprocesu pēc KL 230.panta pirmās daļas.”

Kriminālprocesa izbeigšanas pamatojums:

“Sakarā ar to, ka par vienu un to pašu noziedzīgu nodarījumu ir uzsāktas 3 [??? ir 4??] administratīvās lietvedības, kurās pieņemti lēmumi par soda piemērošanu, tiek konstatēts kriminālprocesa nepieļaujošs apstāklis, līdz ar to kriminālprocess ir izbeidzams.”

“Kriminālprocesa izmeklēšanas laikā apsekojot īpašuma ... teritoriju, tajā esošajās ēkās un pieguļošajā teritorijā netika konstatēts neviens lauksaimniecības dzīvnieks. Ņemot vērā, ka 11

liellopu līķi tikuši utilizēti, līdz ar to kritušo liellopu tiesu veterinārmedicīnisko ekspertīzi ar nolūku noteikt liellopu nāves cēloni vai konstatēto miesas bojājumu raksturu, lokalizāciju, nodarīšanas mehānismu un laiku, nav iespējams.

KPL 25.panta pirmā daļa: “Nevienam nedrīkst no jauna tiesāt vai sodīt par nodarījumu, par kuru viņš jau Latvijā vai ārvalstī ir ticis attaisnots vai sodīts ar likumā noteiktajā kārtībā pieņemtu un spēkā stājušos nolēmumu krimināllietā vai administratīvā pārkāpuma lietā.””

2.4. Atteikums kriminālprocesā atzīt par cietušo:

2.4.1. Atrasts sakropļots dzīvnieka līķis, Nodibinājums apmaksājis līķa sekciju, atteikuma pamatojums:

“...izvērtējot kriminālprocesa materiālus, nav kriminālprocesuāla pamata, lai nodibinājumu atzītu par cietušo [...] tiek risināts jautājums par tiesu veterinārmedicīniskās ekspertīzes veikšanu no valsts budžeta līdzekļiem”.

Pieņemts lēmums par kriminālprocesa apturēšanu saskaņā ar KPL 400.panta pirmo daļu: “Ja kriminālprocesā ir veiktas nepieciešamās kriminālprocesuālās darbības un nav izdevies noskaidrot noziedzīgu nodarījumu izdarījušo personu, izmeklētājs ar uzraugošā prokurora piekrišanu var pieņemt lēmumu rezolūcijas veidā par kriminālprocesa apturēšanu”.

2.4.2. Iespējama cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku, tas nodots dzīvnieku patversmei, kur tam sniegta veterinārmedicīniskā palīdzība. Biedrība lūdz atzīt to par cietušo, lūgums noraidīts:

“...uz lūguma izskatīšanas brīdi tas ir noraidāms, jo netika savākti pietiekami pierādījumi, lai biedrību atzītu par cietušo.”

Sūdzība prokuratūrai, prokurora atbilde:

“Saskaņā ar KPL 95.p.1.d. [...] lai persona iegūtu tiesības būt par cietušo kriminālprocesā, kaitējumam jābūt nodarītam ar noziedzīgo nodarījumu, nevis pastarpināti. Par cietušo kā kriminālprocesa dalībnieku nav atzīstamas apdrošināšanas kompānijas vai kādas fiziskas personas, kas segušas noziedzīgā nodarījumā cietušā ārstniecības izdevumus. Šādas personas par nodarīto kaitējumu atlīdzināšanu var tiesāties civilprocesuālā kārtībā (Kriminālprocesa likuma komentāri A daļa. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2019., 333.-336. lpp.). ...šajā kriminālprocesa stadijā nav iegūtas ziņas, kas būtu par pamatu atzīt par cietušo biedrību “Dz.p.U”.

...katrā kriminālprocesā ir atšķirīgi faktiskie apstākļi, kurus jāvērtē kopsakarā ar krimināllietas materiāliem.

Suns no notikuma vietas nogādāts biedrībā “Dz.p.U”, kurā šobrīd turpina uzturēties. Ar VP lēmumu suns atzīts par lietisko pierādījumu un nodots glabāšanai NVA, nodrošinot, ka uz lietas izmeklēšanas laiku suns atradīsies biedrības “Dz.p.U” aprūpē.

[...] ar dzīvnieka glabāšanu saistītie izdevumi atzīstami par procesuāliem izdevumiem, kurus sedz saskaņā ar MK noteikumiem.”

2.5. Dzīvnieku aizsardzības organizācijas atzīšana par cietušo kriminālprocesā

2.5.1. No cietsirdīgas izturēšanās cietis bezsaimnieka kaķis, kas suņa uzbrukuma rezultātā sakropļots. Atzīstot, ka Biedrībai, kas ārstēja un kopa kaķi, šādi izdevumi nebūtu radušies, ja nebūtu noticis noziedzīgs nodarījums:

“PROKURORA REZOLŪCIJA: Sakarā ar KPL 96.pantu biedrību “Dzīvnieku pansija Ulubele” atzīt par cietušo kriminālprocesā”.

2.5.2. Sašauts bezsaimnieka kaķis, VP atsaka Biedrību atzīt par cietušo:

“Biedrības norādītajiem izdevumiem ... EUR apmērā nav tiešā cēloniskā sakara ar noziedzīgo nodarījumu [...] lūgums atzīt par cietušo ir noraidāms.”

Sūdzība prokuratūrai, kas konstatē: *“ka pastāv pamats sūdzības apmierināšanai un apstrīdētā lēmuma atcelšanai. Izpildot KPL 37.p.2.d. noteiktos uzraugošā prokurora pienākumus, kriminālprocesā dots prokurora norādījums izlemt par B.Dz.p.U atzīšanu par cietušo, prokurora norādījuma izpildei dots konkrēts termiņš.”*

2.6.Dzīvnieka izņemšanas atteikšana/nenoformēšana:

2.6.1. Dzīvnieka izņemšana atteikta pamatojoties uz DzAL 8.pantu

2.6.1.1.Bezipalīdzīgā stāvoklī ķēdē piesiets suns atstāts. PVD pamatojums:

“sakarā ar to, ka dzīvnieka izņemšana nebija noformēta procesuāli pareizi, kā arī nav pierādījumi par to, ka administratīvais pārkāpums ir noticis, ir pieņemts lēmums par atteikumu uzsākt administratīvā pārkāpuma procesu. [...] pēc DzAL 8.p.1.d. bez pajumtes un īpašnieka aprūpes vai uzraudzības palicis dzīvnieks uzskatāms par klaiņojošu dzīvnieku, 8.p.3.d. Saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem un normatīvajiem aktiem, kas reglamentē dzīvnieku labturības jomu, vietējā pašvaldība organizē klaiņojošu vai bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu dzīvnieku izķeršanu un, ja nepieciešams, nogalināšanu.”

Tajā pašā datumā par šo pašu lietu saņemta atbilde no pašvaldības policijas:

“pamatojoties uz AAL 117.p.1.d.3.p. un DzAL 59. un 60.p.3.d. un apstākli, ka notikums bija saistīts ar cietsirdīgu apiešanos ar dzīvnieku, vēstule pārsūtīta PVD izvērtēšanai un lēmuma pieņemšanai kompetences ietvaros kopā ar Pārvaldes darbinieku apkopoto materiālu.”

2.6.1.2.Pēc pašvaldības policijas izsaukuma atrasts novārdzis suns, tam nepieciešama veterinārmedicīniskā palīdzība:

PVD atbilde: *“...pieņemts lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa uzsākšanu. Izvērtējot saņemtos materiālus, paskaidrojām, ka dzīvnieka izņemšanai un tālākai nodošanai glabāšanā NVA jābūt organizētai likuma noteiktā kārtībā administratīvā pārkāpuma procesa ietvaros un ar amatpersonas lēmumu. [...] suns no [...] tika nogādāts uz klīniku pirmās palīdzības sniegšanai, kā bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušais dzīvnieks, pamatojoties uz DzAL 8.p.1.d. - bez pajumtes un īpašnieka aprūpes vai uzraudzības palicis dzīvnieks uzskatāms par klaiņojošu dzīvnieku, 8.p.3.d. - saskaņā ar pašvaldības saistošajiem noteikumiem un normatīvajiem aktiem, kas reglamentē dzīvnieku labturības jomu, vietējā pašvaldība organizē klaiņojošu vai bezpalīdzīgā stāvoklī nonākušu dzīvnieku izķeršanu un, ja nepieciešams, nogalināšanu.”*

2.6.2. Dzīvnieka izņemšanas noformēšana atteikta, jo nav veikta normatīvajos aktos noteiktā kārtībā

2.6.2.1.Pēc pašvaldības policijas izsaukuma no antisanitāriem apstākļiem izņemti suns un kaķis, divas dažādas atbildes par vienu un to pašu notikumu (!):

Pašvaldības policija: “konstatēts, ka dzīvoklī esošie dzīvnieki ir ilgstoši atstāti bez aprūpes un nonākuši bezpalīdzīgā stāvoklī un tiek pieļauta ilgstoša cietsirdīga izturēšanās pret dzīvniekiem. Saskaņā ar DzAL 60.p.3.d. administratīvā pārkāpuma procesu par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvniekiem veic PVD. Materiāls nosūtīts PVD izvērtēšanai un turpmāko pasākumu veikšanai atbilstoši kompetencei.”

PVD: “konstatēja, ka suns un kaķis labprātīgi tika nodoti Ulubeles darbiniekiem, nevis izņemti, kā Jūs rakstāt. Informējam, ka RPP VP par suņa riešanu dzīvoklī uzsākts administratīvā pārkāpuma process un PVD tika pieņemts lēmums administratīvā pārkāpuma procesu neuzsākt. [...] AAL 93.p.2.d. 3.p. nosaka, ka par nepieļaujamām un pierādīšanā neizmantojamām atzīstamas tādas ziņas par faktiem, kuras iegūtas procesuālajā darbībā, ko veikusi persona, kurai nebija tiesību to veikt. Nodibinājuma iesniegums par dzīvnieku turēšanas pārkāpumu nav uzskatāms par pierādījumu administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros.”

2.6.2.2. Piecus mēnešus administratīvā pārkāpuma lietā izņemts dzīvnieks atrodas dzīvnieku patversmē, uz Biedrības lūgumu noformēt dzīvnieka izņemšanu un nodošanu glabāšanā tiek saņemti vairākkārtēji PVD atteikumi, jo dzīvnieks neesot izņemts administratīvā pārkāpuma procesā. Pēc pieciem mēnešiem PVD informē Biedrību, ka ir pieņēmis lēmumu "Par rīcību ar izņemto mantu un dokumentiem", pieprasot atdot suni. Biedrība lūdz dokumentus par suņa izņemšanu un nodošanu glabāšanā, uz ko saņem atbildi no PVD:

“Ņemot vērā, ka [pašvaldības policija] iesniegusi pievienošanai administratīvā pārkāpuma lietai Lēmumu par mantu un dokumentu izņemšanu Nr. ... (sākotnēji to PVD nepievienoja lietai, jo minētais lēmums pieņemts mūsaprāt, pārkāpjot AAL normas. Tieši tāpēc ir izveidojusies situācija, ka biedrības rīcībā ir informācija, ka suns netika izņemts administratīvā pārkāpuma lietas ietvaros. Tomēr, iesaistoties prokuroram, [pašvaldības policijas] lēmums par suņa izņemšanu tika pievienots administratīvā pārkāpuma lietai. Vēlāk PVD iepazīnās ar TM skaidrojumu, ka lietai jāpievieno visi dokumenti, neatkarīgi no tā vai tie ir tiesiski vai prettiesiski), PVD ģenerāldirektors pieņēma lēmumu “Par rīcību ar izņemto mantu un dokumentiem” ar kuru nolēma atdot administratīvā pārkāpuma lietā izņemto suni tā īpašniekam.”

2.6.3. Dzīvnieka izņemšanas nenoformēšana

2.6.3.1. Administratīvā pārkāpuma process par suņa labturības prasību pārkāpumiem; kriminālprocess par zādzību – nevienā no procesiem dzīvnieka statuss nav zināms, lietiskie pierādījumi nav izņemti (suns, ķēdes posms, ar ko suns atrasts), suņa izņemšana nav noformēta, neviena no kompetento iestāžu amatpersonām suni, kurš atrodas dzīvnieku patversmē, dzīvē nav apskatījusi.

Policijas lūgums maijā:

“veikt minētā suņa aprūpi un nodrošināt tā atrašanos patversmē līdz galīgajam nolēmumam kriminālprocesā”.

Atbilde no tās pašas policijas oktobrī:

“pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu, lēmuma rezolutīvajā daļā nosakot rīcību ar suni - atgriezt tā īpašniekam. Pateicamies par sunim veikto aprūpi kriminālprocesa izmeklēšanas laikā.”

2.6.3.2. Pēc valsts policijas izsaukuma par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku:
“[...] pēc policijas inspektoru lūguma suns nogādāts dzīvnieku patversmē”.

No PVD saņemta atbilde: “Par pārkāpumu uzsākts administratīvā pārkāpuma process. Izvērtējot lietā gūtos pierādījumus, tika pieņemts Lēmums par administratīvā pārkāpuma procesa izbeigšanu.” Lēmuma par rīcību ar dzīvnieku nav... Dzīvnieks atrodas dzīvnieku patversmē!

2.7. Dažādu pakalpojumu nenošķiršana (klaiņojošo dzīvnieku populācijas kontrole – publiskā pakalpojuma līgums ar pašvaldību; izņemta dzīvnieka glabāšanas līgums ar NVA):

Pašvaldības policija izņem dzīvnieku administratīvā pārkāpuma lietā, nodod to glabāšanā dzīvnieku aizsardzības organizācijai, pamatojoties uz līgumu, kas šai organizācijai noslēgts ar pašvaldību par klaiņojošo dzīvnieku izķeršanu:

“[pašvaldības policijas] darbinieki, pamatojoties uz AAL 111.p.1.d. un MK 30.06.2020 noteikumu Nr.413 8.p., pieņēma lēmumu suni izņemt. Ņemot vērā, ka [...] novada pašvaldībai ar biedrību “Dz.p.U” noslēgts līgums par nodoto dzīvnieku glabāšanu, tad pašvaldības policijas darbinieki ar Protokolu Nr. ... izņemto suni nodeva Biedrībai.”

“Izvērtējot suņa īpašnieka mutisku skaidrojumu par Biedrības patvaļīgu lēmumu neatdot suni, [pašvaldības policija] pamatoti secina, ka Biedrība rīkojās nihilistiski attiecībā pret tiesību normu ievērošanu un noslēgto ar [...] novada pašvaldības līgumu par dzīvnieku glabāšanu.”

“[pašvaldības policija] pieprasa Biedrībai atgriezt suni tā īpašniekam, sastādot nodošanas-pieņemšanas aktu un nosūtot to [pašvaldības policijai]. [Pašvaldības policija] pieprasījuma neizpildes gadījumā rīkosies atbilstoši normatīvo aktu prasībām un informēs [...] novada pašvaldību par līguma noteikumu neizpildi vienlaicīgi lūdzot izvērtēt līgumattiecības un turpmāko sadarbību ar Biedrību, kā arī [pašvaldības policija] vērsīsies pie PVD ar lūgumu izslēgt Biedrību no PVD reģistra.”

Biedrība pēc aizsardzības vēršas LR Ģenerālprokuratūrā:

Atbilde no pašvaldības policijas: “saistībā ar suņa izņemšanu un administratīvā pārkāpuma procesu Nr. ... ir uzsākta prokuratūras pārbaude. [Pašvaldības policija] atsauc [...] vēstulē noteikto pieprasījumu - atgriezt suni tā īpašniekam un lūdz paturēt suni Biedrības patversmē, līdz tiks pieņemts kompetentās iestādes nolēmums šajā lietā.”

Augstāk minētie piemēri netiek vērtēti kā pareizi vai nepareizi – tie vienkārši ir spilgti piemēri, kā tiek piemērotas un interpretētas normas par dzīvnieku turēšanu, labturību, cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku; kādi ir pamatojumi lēmumu pieņemšanai/nepieņemšanai/atteikšanai. Šie piemēri atspoguļo reālo situāciju administratīvo pārkāpumu procesā un kriminālprocesā, ja iesaistīts dzīvnieks.

3. Kādas ir identificētās problēmas:

3.1.kompetentām iestādēm;

- nespēja un/vai nevēlēšanās sadarboties ar dzīvnieku aizsardzības organizācijām;
- informatīvas un praktiskas sadarbības trūkums iesaistīto iestāžu starpā (piemēram, lietā par izmesto kaķēnu, PVD vispār nebija informēts par prokurora atcelto lēmumu par

atteikšanos uzsākt kriminālprocesu, policija un PVD paralēli veica procesuālas darbības gan kriminālprocesā, gan administratīvā pārkāpuma procesā);

- normu un faktu interpretācijas dažādība (piemēram, vienā un tajā pašā notikumā pašvaldības policija saskata ilgstošu cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku, bet PVD tikai suņa riešanu dzīvoklī);

- neskaids kompetences jomu nodalījums – trūkst izpratnes, kurā brīdī nodarījums ir sabiedriskās kārtības, kurā sabiedriskās drošības, kurā dzīvnieku labturības jomas jautājums, piemēram, suņa riešana, kas traucē kaimiņus, pēc MK noteikumu nosaukuma ir “labturības pārkāpums”, bet pēc būtības – sabiedriskās kārtības jautājums, kam ar dzīvnieka labturību var nebūt tieša saistība. MK noteikumu Nr.266 prasību ievērošana ir gan PVD, gan pašvaldības kompetencē tieši tādēļ, ka ir divējādi pārkāpumi: turēšanas vai labturības;

- cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku pēc būtības ir valsts policijas kompetences jautājums, bet pēc DzAL 60.panta – nodots tikai un vienīgi PVD kompetencē. Piemēram, visi ziņojumi par dzīvnieku sišanu, spārdīšanu u.tml., jebkura vardarbība pret dzīvnieku, kā rezultātā tas nav miris, ir jāizskata PVD veterinārajam inspektoram, lai gan dzīvnieka nāves gadījumā šo pašu notikumu izmeklē policija. PVD veterinārais inspektors šajās lietās var būt eksperta lomā.

3.2.dzīvnieka glabātājam;

- Dzīvnieku glabātājs ir beztiesīgs visās procesa stadijās: dzīvnieka glabātājs nav procesa dalībnieks, tam tiek nodots dzīvnieks, bet nav tiesību pašam par to informēt NVA glabāšanas procesa uzsākšanai ar dzīvnieka nodošanas brīdi – pilnīga atkarība no amatpersonas vai procesa virzītāja godaprāta par procesuālo dokumentu noformēšanu un darbību izpildi;

- administratīvā pārkāpuma procesa vai kriminālprocesa laikā dzīvnieka glabātājs nav pasargāts no dzīvnieka īpašnieka;

- neatbilstoši noformētas dzīvnieka izņemšanas gadījumā dzīvnieka glabātājs kļūst par “dzīvnieka zagli”, neatkarīgi no tā, ka dzīvnieku izņem un nodod patversmē kompetento iestāžu amatpersonas;

- nepieņemot lēmumu par rīcību ar dzīvnieku, dzīvnieka glabātājs nav tiesīgs dzīvnieku atsavināt citai personai, ne arī atdot dzīvnieka iepriekšējam īpašniekam;

- administratīva pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā dzīvnieks vienmēr būs cietis – vairāk vai mazāk; gan fiziski, gan psihiski, gan abējādi – tā veselībai un socializācijai jāpievērš īpaša uzmanība, tās ir arī lielākas izmaksas nekā citu dzīvnieku uzturēšanai patversmē;

- vislielākās veterinārmedicīniskās izmaksas cietuša dzīvnieka ārstēšanā ir tieši pirmajās dienās, savukārt, ja dokumenti noformēti pēc nedēļas vai vēlāk, dzīvnieka glabātam šīs izmaksas jāsedz no saviem līdzekļiem (kas ir sabiedrības ziedoti līdzekļi patversmes dzīvnieku uzturēšanai).

3.3.dzīvniekam?

- procesa perioda ilgums nozīmē dzīvnieka ilgstošu uzturēšanos dzīvnieku patversmē, kas var ietekmēt dzīvnieka uzvedību un psihi – pat vislabākā dzīvnieku patversme nespēj nodrošināt dzīvniekam tādu labbūtību kā adekvāts dzīvnieka īpašnieks mierīgos mājās apstākļos ar individuālu attieksmi, palīdzot atkopties cietušam dzīvniekam;

- atteikums Biedrībai iepazīties ar veterinārmedicīniskās ekspertīzes slēdzieni par tās glabāšanā nodotā dzīvnieka veselības stāvokli, neļauj sniegt dzīvniekam pilnvērtīgu aprūpi un ārstēšanu – attiecībā uz dzīvnieka veselību nebūtu slepenojama informācija;

- kā minēts iepriekš, administratīva pārkāpuma vai noziedzīga nodarījuma rezultātā dzīvnieks vienmēr būs cietis – vairāk vai mazāk; gan fiziski, gan psihiski, gan abējādi – tā veselībai un socializācijai pievērsta īpaša uzmanība. Kad dzīvnieks ir atveseļots, atkopts, tad lēmumu atdot dzīvnieku iepriekšējam īpašniekam (kas dzīvnieku nav pienācīgi aprūpējis) ir ļoti grūti izpildāms ētisku apsvērumu dēļ.

Uz šo brīdi secināms, ka būtiskākās problēmas ir normu piemērošanas jomā, jo īpaši:

- koordinētā kompetento iestāžu un administratīvā pārkāpuma procesā vai kriminālprocesā iesaistīto personu savstarpējā sadarbībā;
- procesuālo dokumentu korektā un savlaicīgā noformēšanā;
- secības ievērošanā – vispirms izvērtēt, vai nodarījumā saskatāmas noziedzīga nodarījuma pazīmes, ja nav noziedzīga nodarījuma sastāva, bet saskatāmas administratīvā pārkāpuma sastāva pazīmes, uzsākams administratīvā pārkāpuma process;
- lēmumu pieņemšanā ņemt vērā arī dzīvnieka kā justspējīgas būtnes intereses – atbildīgi un drosmīgi pieņemot lēmumus par dzīvnieka izņemšanu, konfiscēšanu, lai novērstu dzīvnieka ciešanas nākotnē.

Tiesiskā regulējuma problēmas ir:

- “cietsirdīgas izturēšanās pret dzīvnieku” juridiskais formulējums – DzAL 4.panta pirmās daļas uzskaitījums ir grūti piemērojams nodarījuma kvalifikācijā, jo, piemēram, dzīvnieka atstāšana bez aprūpes var tikt kvalificēta kā:
 - 1) labturības prasību pārkāpums;
 - 2) cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku kā administratīvs pārkāpums;
 - 3) cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku kā noziedzīgs nodarījums;
- spīdzināšanas definējums – KL 230.pants paredz kriminālatbildību par dzīvnieka spīdzināšanu, bet spīdzināšanas kā darbības/bezdarbības sastāvs nav noteikts;
- iestāžu kompetences sadalījums pēc pārkāpuma/nodarījuma satura, kam vajadzētu būt:
 - 1) sabiedriskā kārtība dzīvnieku turēšanas jomā – pašvaldības kompetence;
 - 2) sabiedriskā drošība (dzīvnieku uzbrukumi; cietsirdība pret dzīvniekiem) – valsts un pašvaldības policijas kompetence;
 - 3) dzīvnieka labturība (šaurākā nozīmē – kā dzīvnieka fizioloģisko un psiholoģisko vajadzību nodrošināšana) – PVD kompetence.

No Zemkopības ministrijas saņemtās informācijas secināms, ka ministrija šos trīs jautājumus risina, ir izstrādājusi likumprojektu “Grozījumi Dzīvnieku aizsardzības likumā”.

- dzīvnieka kā justspējīgas būtnes nošķiršana no lietas statusa; īpašuma tiesību ierobežošanas risinājumi gadījumos, ja dzīvnieka īpašnieks cietsirdīgi izturas pret savu dzīvnieku vai neievēro dzīvnieka labturības prasības, kas būtiski ietekmē vai var ietekmēt dzīvnieka veselību un/vai izraisīt tā nāvi;
- cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku nosakāma TIKAI kā noziedzīgs nodarījums - cietsirdība pēc savas būtības nevar būt administratīvs pārkāpums.

Minētie divi punkti risināmi sadarbībā ar Tieslietu ministriju.

Pielikums Nr.1. Praktiskā pētījuma informācija

Praktiskā pētījuma periods ir divi gadi – **no 2020.gada septembra līdz 2022.gada oktobrim**. Atsevišķas lietas ir uzsāktas vēl pirms šī perioda, bet turpinājušās pētījuma periodā, attiecīgi arī iekļautas.

Izpētītas **62** (sešdesmit divas) lietas dažādās stadijās – tie ir ziņojumi, kas bijuši nodibinājuma “dzivniekupolicija.lv” (turpmāk – Nodibinājums) un biedrības “Dzīvnieku pansiņa Ulubele” (turpmāk – Biedrība) redzeslokā, kurus izvērtējot gatavoti iesniegumi kompetentām iestādēm, kas rezultātā ir:

- **8** (astoņi) uzsākti kriminālprocesi;
- **20** (divdesmit) uzsākti administratīvo pārkāpumu procesi;
- **12** (divpadsmit) iesniegumi, kad nav konstatēts administratīvs pārkāpums, bet konstatēti citi trūkumi, kuru novēršanai dots termiņš;
- **13** (trīspadsmit) gadījumos nav apstiprinājies iesniegumā norādītais;
- **9** (deviņos) gadījumos nav informācijas par tālākām iestādes darbībām iesnieguma izskatīšanā.

Uzsāktu kriminālprocesu un administratīvo pārkāpumu procesu dalījums pēc nodarījumu un pārkāpumu kvalifikācijas:

1) Kriminālprocesi pēc šādiem Krimināllikuma (KL) pantiem:

- **1** (vienā) gadījumā pēc KL 230.¹ panta (dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana – suns uzbrucis cilvēkam, nodarot miesas bojājumus);
- **4** (četros) gadījumos pēc KL 230.panta pirmās daļas – cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku, kuras rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots, vai par dzīvnieka spīdzināšanu;
- **2** (divos) gadījumos pēc KL 230.panta otrās daļas – cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku, ja tā izdarīta publiskā vietā vai nepilngadīgā klātbūtnē vai ja tās izdarījusi personu grupa pēc iepriekšējas vienošanās, vai ja ar to radīts būtisks kaitējums, vai par dzīvnieka spīdzināšanu, kā rezultātā tas gājis bojā vai sakropļots;
- **1** (vienā) gadījumā nav zināms, pēc kuras KL 230.panta daļas uzsākts kriminālprocess – arī par cietsirdīgu izturēšanos pret dzīvnieku.

2) Administratīvo pārkāpumu procesi:

- **1** (viens) uzsākts vēl Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (LAPK) spēkā esamības laikā pēc LAPK 106.panta pirmās daļas – dzīvnieku turēšanas, labturības, izmantošanas un pārvadāšanas prasību pārkāpšana;
- **1** (viens) process pēc DzAL 58.panta – dzīvnieku turēšanas noteikumu pārkāpšana, ar ko citam dzīvniekam nodarīts fizisks kaitējums vai cilvēkam nodarīts fizisks vai materiāls kaitējums (dzīvnieka uzbrukums citam dzīvniekam);
- **6** (seši) administratīvo pārkāpumu procesi pēc DzAL 59.panta – cietsirdīga izturēšanās pret dzīvnieku;
- **9** (deviņi) administratīvo pārkāpumu procesi pēc DzAL 57.panta – labturības prasību pārkāpumi
- **3** (trīs) gadījumos nav zināma kvalifikācija.

Papildus informācija: http://info.dzivniekupolicija.lv/tl_files/dokumenti/AIF%20dokumenti/Kopsavilkums_27.10.2022.pdf